

HÅLLBARHETSREDOVISNING 2022

HÅLLBARHETSREDOVISNING 2022 är producerad av Region Jönköpings län i mars 2023.

Innehåll

HÅLLBARHETSÅRET I KORTHET.....	2
SÅ HÄR ARBETAR VI MED HÅLLBAR UTVECKLING.....	4
Vad är hållbar utveckling?.....	4
Hållbarhet i länet – styrkor och utmaningar.....	4
Hållbarhetsstyrning och uppföljning.....	5
Styrande dokument och verktyg.....	5
Organisation och ansvar för hållbarhetsprogram och hållbarhetsredovisning.....	6
Väsentlighetsanalys.....	6
Intressenter.....	6
Framgångsfaktorer för hållbar utveckling.....	7
Agenda 2030.....	8
HÅLLBARHETSPROGRAM 2022.....	9
Särskilda händelser 2022.....	9
Vi är till för alla.....	10
Mål.....	10
Så här gick det 2022.....	11
Vi är klimatsmarta.....	16
Mål.....	16
Så här gick det 2022.....	17
Vi bidrar till en sund livsmiljö.....	24
Mål.....	24
Så här gick det 2022.....	25
Vi använder våra resurser klokt.....	30
Mål.....	30
Så här gick det 2022.....	30
NATIONELLA JÄMFÖRELSER.....	34
GRI-INDEX.....	35

Kontakt

Miljöperspektiv: Annelie Wiklund, miljöcontroller, e-post: annelie.wiklund@rjl.se

Socialt perspektiv: Malin Skreding Hallgren, samordnare för social hållbarhet, e-post: malin.skreding.hallgren@rjl.se

Region Jönköpings län, Box 1024, 551 11 Jönköping

Foton: Johan Werner Avby, Region Jönköpings län, Pixabay

Illustrationer: Christina Jonsson, Christine Sundin och Annelie Wiklund, Region Jönköpings län

HÅLLBARHETSÅRET I KORTHET

I vårt hållbarhetsprogram för 2021-2025 tar vi nya kliv framåt för att bli ännu bättre – mot visionen För ett bra liv i en attraktiv region.

- 77 % av länets invånare har högt förtroende för hälso- och sjukvården.
- 71 % av länets invånare uppfattar att vården ges på lika villkor.

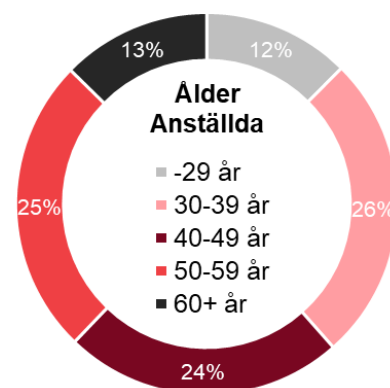
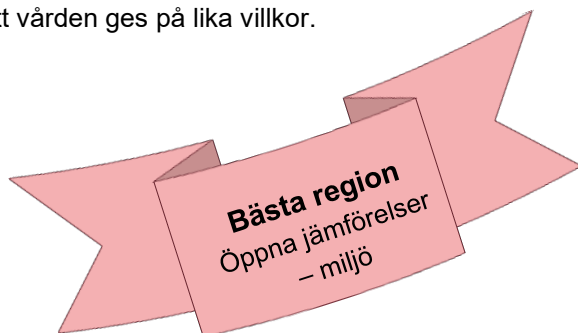
Jämställdhet ska genomsyra vår verksamhet ur alla aspekter och är en viktig del av vår personalpolitik.

Ledningsgrupp: 41 % män, 59 % kvinnor

Medarbetare: 20 % män, 80 % kvinnor

- Inga krav
- Sociala/etiska/miljökrav

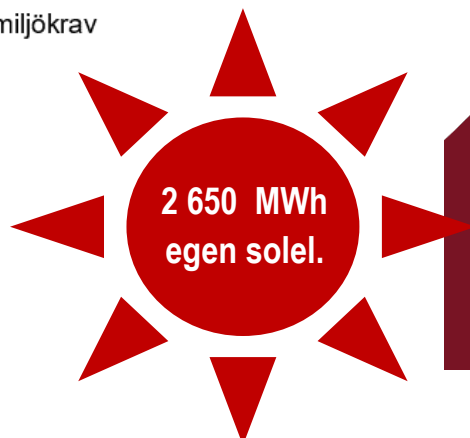

17 nya verksamheter blev **HBTQI*-diplomerade** under året.

138 %

Egenfinansiering

2015–2025 ska vi **egenfinansiera** våra investeringar till minst 100%.

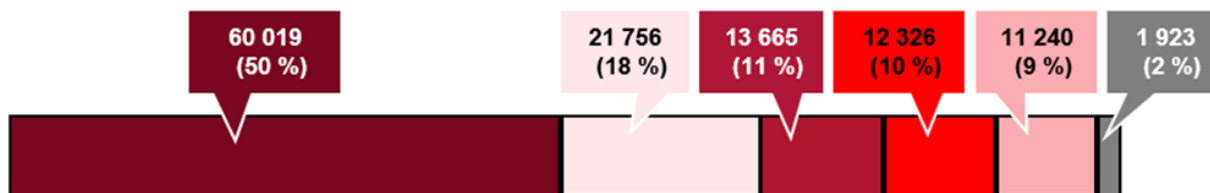

2 650 MWh
egen solet.

Bra byggmaterial
Vi använder 76 %
A/B-klassade material
enligt Sunda Hus.

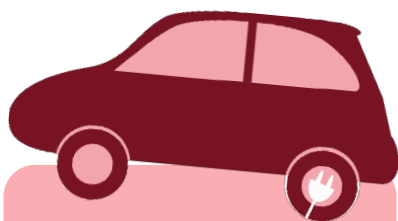
Region Jönköpings läns beräknade **klimatpåverkan** under 2022 var totalt 120 930 ton koldioxidekvivalenter.

- Inköp och resursförbrukning (85 % = medicinteknisk utrustning, hjälpmedel, förbrukningsartiklar samt vård- och tandvårdsrelaterade tjänster)
- Kapitalförvaltning
- Kollektivtrafik
- Transport och arbetspendling
- Fastigheter (drift och byggnation)
- Naturbruk

17 %
Vi har minskat vår direkta klimatpåverkan med 17 % mellan 2019 och 2022.

Vi är bästa region i Sverige på att prioritera svenska och ekologiska livsmedel:

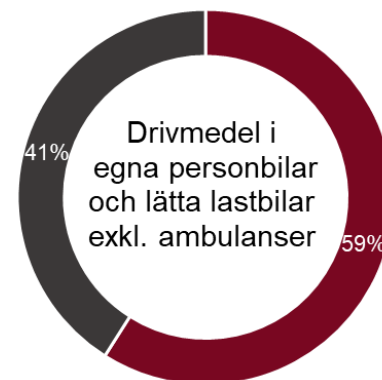
- Ekologiska livsmedel 61 %.
- Svenskt kött, mejeri och ägg 84 %.
- Svensk frukt, bär, grönsaker och potatis 43 %.

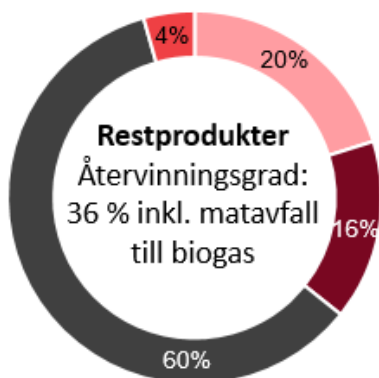
Totalt 202 **laddplatser**, varav 50 är publika.

Plats 2
Patienternas helhetsintryck av primärvården.

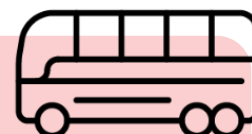

■ Förnybart ■ Fossilt

- Materialåtervinning
- Matavfall till biogas
- Förbränning
- Deponi/slutförvar/rening

Möbelförråd
1 229 möbler återanvändes.
Ca 3,9 miljoner kr sparades.

Klimatsmart busstrafik
100 % förnybar energi i stadstrafiken.
92 % förnybar energi i regionbusstrafiken.
Totalt 51 el-, 136 biogas- och 87 HVO/RME-bussar.

SÅ HÄR ARBETAR VI MED HÅLLBAR UTVECKLING

Varje dag, året om, inom alla Region Jönköpings läns verksamheter arbetar vi för att nå en hållbar utveckling. Vi har redan kommit långt i vårt hållbarhetsarbete. I vårt hållbarhetsprogram för 2021–2025 tar vi nya kliv för att bli ännu bättre.

Vad är hållbar utveckling?

En hållbar utveckling tillgodoser alla människors behov och rättigheter idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. För att utvecklingen ska vara hållbar måste vi uppnå hållbarhet inom alla de tre dimensionerna – ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet – och säkerställa att de tre dimensionerna hela tiden samverkar.

Ett ekologiskt hållbart samhälle innebär att ta ansvar för hur vi använder planetens resurser. Vi kan bidra genom att använda våra resurser klokt, minimera utsläpp till luft och vatten, bevara biologisk mångfald och arbeta för en hållbar konsumtion, produktion och samhällsplanering.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett bra liv med god hälsa, utan orättvisa skillnader – helt enkelt ett samhälle där människors lika värde står i centrum. Det kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Ekonomisk hållbarhet innebär att förvalta och utveckla mänskliga och materiella resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. Vi arbetar för en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling där varje generation bär kostnaderna för den service som den generationen beslutar om och själv konsumerar.

Hållbarhet i länet – styrkor och utmaningar

Länets strategiska läge, den internationellt profilerade högskolan och den ökande globaliseringen skapar goda förutsättningar för länet att bli långsiktigt hållbart och innovativt. Företagsamhet och samverkan är kännetecknande för länet sedan lång tid tillbaka. Det är människor som bidrar med kompetens, som driver företag, som investerar kapital och som utvecklar samhällen. För att attrahera människor är det av största vikt att skapa en öppen, inkluderande, jämställd, mångkulturell och barnvänlig livsmiljö som ger möjligheter att kombinera ett bra boende med bland annat ett rikt kulturliv, god utbildning, arbete, service, god hälsa, omsorg och fritid. Centralt är även tillgången till ren luft och rent vatten samt naturmiljöer som bidrar till biologisk mångfald samt goda upplevelse- och besöksmiljöer.

Förmågan att attrahera, behålla och utveckla kompetenser är en utmaning och helt avgörande för att säkra näringslivets och den offentliga sektorns behov av medarbetare och för att kunna möta välfärdens utmaningar. Klimatfrågan är en av världens största utmaningar där länet behöver arbeta aktivt. Framgångsfaktorer i det arbetet är bland annat en hållbarhetsdriven näringslivsutveckling, cirkulära ekonomier, produktion av förnybar energi samt en ökande självförsörjningsgrad av livsmedel. För att säkerställa god tillgång till förnybar energi finns en

målsättning att bli ett klimatsmart plusenergilän. Det innebär bland annat att producera mer förnybar energi än vad som används i länet.

Region Jönköpings län har en viktig roll i länets hållbarhetsarbete. Detta eftersom vi är en stor arbetsgivare som erbjuder service till en stor del av länets invånare, både vård och kollektivtrafik, och genom att vi handlar upp stora mängder varor och tjänster. Vi är också en viktig aktör i arbetet med regional utveckling. I följande avsnitt beskrivs de mest relevanta styrande dokumenten och verktygen som används i Region Jönköpings läns hållbarhetsarbete och de avgränsningar som gjorts när det gäller hållbarhetsprogram och hållbarhetsredovisning,

Hållbarhetsstyrning och uppföljning

Styrande dokument och verktyg

Region Jönköpings läns budget med verksamhetsplan och flerårsplan formulerar vårt uppdrag med vision, värderingar, strategiska mål och mätetal för uppföljning. Hållbarhetsprogrammet för 2021-2025, som är en del av budgeten, sammanfattar hur vår organisation ska bidra till en hållbar utveckling och omfattar alla verksamheter som är finansierade av Region Jönköpings län. Uppföljning av hållbarhetsprogrammet görs tertial- och årsvis i samband med uppföljning av budget med verksamhetsplan. Rapportering sker i Stratsys som är Region Jönköpings läns IT-stöd för ledning och uppföljning. Varje år görs också denna hållbarhetsredovisning som en del av årsredovisningen.

Region Jönköpings län är certifierade enligt miljöledningssystemet ISO 14001 Där ingår bland annat att, i dialog med interna och externa intressenter, arbeta för att minska verksamhetens betydande miljöpåverkan samt hantera eventuella avvikelser. Särskilda rutiner finns för att göra riskanalyser gällande betydande miljöaspekter samt att rapportera avsteg från rutiner, bristande lagefterlevnad och förbättringsförslag.

Region Jönköpings läns hållbarhetsarbete berörs dessutom av ett antal länsstrategier och styrande dokument.

- Regional utvecklingsstrategin (RUS) - Jönköpings läns samlade utvecklings- och tillväxtarbete.
- Regional strategi och handlingsplan för jämlik hälsa - hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete.
- Trafikförsörjningsprogram - effektiv persontrafik och kollektivtrafik.

Regionfullmäktige beslutade 2018 att Region Jönköpings län ska ha ambitionen att bli en MR-region (MR betyder mänskliga rättigheter). I hållbarhetsprogrammet för 2021-2025 anges att mänskliga rättigheter både är mål och medel vid utvecklingen av verksamheten. Sedan 2021 pågår därför ett utvecklingsarbete för att införa rättighetsbaserade arbetssätt inom Region Jönköpings län, utifrån rättighetsprinciperna icke-diskriminering, jämlikhet, delaktighet, inkludering, transparens och ansvar.

I övrigt arbetar Region Jönköpings län i enlighet med FN:s barnkonvention och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Regionfullmäktige har också skrivit under CEMR-deklarationen (Council of European Municipalities and Regions), en europeisk deklaration för jämställdhet på lokal och regional nivå. Region Jönköpings län har beslutat om mål och riktlinjer för arbetet med de nationella minoriteternas rättigheter och är även finskt förvaltningsområde (vilket innebär särskilda rättigheter för den sverigefinska minoriteten i länet).

Region Jönköpings län deltar aktivt i länets klimatråd och i länets Forum för social hållbarhet. Andra exempel på samverkansforum är Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Vättern-vårdsförbundet, Jönköpings läns luftvårdsförbund, Glokala Sverige, samverkan om Agenda 2030 med Länsstyrelsen Jönköpings län, samt regionala och nationella nätverk kring områden som mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnrätt och hbtqi-frågor.

Organisation och ansvar för hållbarhetsprogram och hållbarhetsredovisning

Hållbarhetsprogrammet och hållbarhetsredovisningen omfattar hela Region Jönköpings läns verksamhet. Genom ägardirektiv arbetar vi för att de bolag som vi är ägare i ska följa de delar i hållbarhetsprogrammet som är relevanta för dem. Förteckning av våra hel- och delägda bolag finns i årsredovisningen (avsnitt Den kommunala koncernen).

Regionfullmäktige, som är högsta beslutande organ, fastställer årsredovisning inklusive hållbarhetsredovisning samt hållbarhetsprogram. Regionfullmäktige avsätter medel för genomförandet av hållbarhetsprogrammet i samband med budget och verksamhetsplan med flerårsplan. Programmet kan revideras under programperioden.

Regionstyrelsen verkställer besluten, leder och samordnar verksamheten samt följer regelbundet upp att hållbarhetsprogrammet verkställs i alla verksamheter och återrapporteras till regionfullmäktige. Detta sker genom delårsrapporter och årsredovisning inklusive hållbarhetsredovisning.

Regiondirektören ansvarar för att hållbarhetsprogrammet genomförs och har Region Jönköpings läns miljöchef, HR-direktör och folkhälsochef som stöd i arbetet. För att implementera hållbarhetsprogrammet i hela vår verksamhet finns en digital hållbarhetsutbildning som alla anställda ska gå.

Väsentlighetsanalys

I samband med att hållbarhetsprogrammet för 2021-2025 togs fram genomförde vi ett antal intressentdialoger och uppdaterade vår väsentlighetsanalys. Eftersom hållbarhetsprogrammet har fokus på organisationens interna hållbarhetsarbete har det varit viktigt att inkludera medarbetare och politiker i arbetet. Vi har genomfört workshops och dialoger med cirka 200 medarbetare samt med Länsstyrelsen i Jönköpings län, för att ta reda på vilka områden, mål och åtgärder som de tycker är viktiga. Våra 360 miljöombud har också erbjudits möjlighet att lämna synpunkter. En politisk referensgrupp med regionpolitiker har följt arbetet och gett inspel i processen och en mindre enkätundersökning har genomförts riktad till länets invånare.

Intressenter

Vi har löpande dialoger med våra intressenter i olika hållbarhetsrelaterade frågor och vi samverkar med länets kommuner, myndigheter, det civila samhället och näringslivet. Vi tar hänsyn till intressenternas synpunkter när vi tar fram olika planer och program. Det här är våra viktigaste intressenter och de hållbarhetsfrågor som de tycker är viktigast att vi som organisation arbetar med:

Invånare vill ha bra, tillgängliga och säkra hälso- och sjukvårdstjänster, få sina rättigheter tillgodosedda, ha en väl fungerande kollektivtrafik och ett brett kulturutbud.

Medarbetare vill att vi är en attraktiv och hälsofrämjande arbetsgivare med goda arbetsförhållanden.

Politiker vill, som ansvariga och uppdragsgivare, att verksamheten utvecklas väl och är attraktiv. De vill ha förutsättningar för att kunna fatta beslut och ta en aktiv roll för utvecklingen i länet.

Studerande vill ha utbildningar som skapar goda förutsättningar för framtiden. Hälsofrämjande arbets- och studieförhållanden är också viktigt.

Leverantörer vill att vi är en ansvarsfull upphandlare, med tydliga krav i upphandling och avtal, samt att vi har en konstruktiv dialog med dem.

Samarbetspartners vill att vi tar en ledarroll för utvecklingen och att vi aktivt deltar i de satsningar som görs för en hållbar utveckling, både i och utanför länet.

Framgångsfaktorer för hållbar utveckling

Med utgångspunkt från vad intressenterna tycker är viktigt, har vi gjort en väsentlighetsanalys av de olika hållbarhetsfrågorna utifrån hur stor påverkan är och utifrån hur stora förutsättningarna är att nå en förändring. Detta har resulterat i fyra framgångsfaktorer i hållbarhetsprogrammet för 2021-2025.

1. Vi är till för alla – Vi är en socialt hållbar organisation, med människors lika värde i centrum. Vi bedriver en jämlik verksamhet med ett gott bemötande och är en del av en samhällsutveckling där länets invånare och patienter samt våra medarbetare upplever tillit, förtroende och delaktighet.

Varför är det viktigt? Att skapa ett socialt hållbart samhälle är en grundläggande utgångspunkt för mänskligheten, det vill säga att människor lever ett bra liv med god hälsa, utan orättvisa skillnader och att mänskliga rättigheter är tillgodosedda. Viktiga utgångspunkter är jämlikhet, jämställdhet och att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. Vi har ett lagstadgat ansvar att arbeta rättighetsbaserat för våra medarbetare, våra patienter och andra människor som vi arbetar tillsammans med, bland annat utifrån diskrimineringslagen, hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen.

2. Vi är klimatsmarta – Vi minskar vår klimatpåverkan, anpassar oss till ett förändrat klimat och bidrar till att Jönköpings län blir ett klimatsmart plusenergilän som producerar mer förnybar energi än vad vi använder.

Varför är det viktigt? Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Att arbeta i linje med Parisavtalets mål att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader är en mycket prioriterat fråga både globalt och lokalt. Region Jönköpings län äger ett stort antal fastigheter och fordon med stor möjlighet att påverka i positiv riktning. Vi behöver också planera och förebygga negativa effekter av den globala uppvärmningen.

3. Vi bidrar till en sund livsmiljö – En sund livsmiljö innebär att våra verksamheter inte bidrar till negativa miljö- och hälsoeffekter. Vi väljer varor, kemiska produkter, livsmedel och läkemedel som gör så lite skada på miljö och hälsa som möjligt och vi främjar en hälsosam inom- och utomhusmiljö.

Varför är det viktigt? Hotet mot den biologiska mångfalden är ett stort globalt problem av samma vikt som klimathotet. Den stora användningen av farliga kemiska produkter är ett angeläget område. All produktion av varor innebär en omfattande negativ miljöpåverkan både till följd av utvinning av råvaror och i produktionsledet. Huvuddelen av vår miljö- och klimatpåverkan sker via våra omfattande inköp av varor och tjänster. Genom att ställa hållbarhets-

krav finns därför stora möjligheter att påverka både den egna miljöbelastningen och marknaden i positiv riktning.

4. Vi använder våra resurser klokt – Klok resursanvändning innebär att våra verksamheters utveckling inte tar resurser från kommande generationer. Vi använder både naturliga och ekonomiska resurser på ett effektivt och hållbart sätt.

Varför är det viktigt? I Sverige konsumerar vi som om det fanns fyra jordklot vilket är ohållbart. Det är av största vikt att minska användningen av nya produkter samt öka återanvändning och återvinning, det vill säga att skapa en cirkulär ekonomi. Vår verksamhet har en omfattande användning av förbrukningsmaterial där vi har möjlighet att efterfråga produkter som tillverkats av återvunnet material. Det är också viktigt att begränsa våra avfallsmängder och vårt matsvinn. Då finanssektorn har stor indirekt miljöpåverkan är det också viktigt att ställa hållbarhetskrav i vår kapitalförvaltning.

Agenda 2030

Vårt hållbarhetsarbete kopplar an till Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling, som FN:s medlemsländer antagit, se figur 1. I avsnitt Hållbarhetsarbete 2022 redovisar vi i inledningen av respektive framgångsfaktor vilka globala mål som vi framför allt bidrar till.

Figur 1 Illustration av de globala målen.

HÅLLBARHETSPROGRAM 2022

Region Jönköpings län arbetar för en hållbar utveckling som är hälsofrämjande och jämlik med barnens bästa i centrum. Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling är en viktig utgångspunkt. Vårt hållbarhetsprogram 2021-2025 syftar till att visa hur vi ska arbeta för att på ett långsiktigt hållbart sätt nå vår vision *För ett bra liv i en attraktiv region*.

Hållbarhetsprogrammet 2021–2025 utgår från våra fyra framgångsfaktorer:

- Vi är till för alla
- Vi är klimatsmarta
- Vi bidrar till en sund livsmiljö
- Vi använder våra resurser klokt

Programmet omfattar 11 mål, 45 delmål och 65 prioriterade åtgärder. De ska genomföras där vi har en betydande möjlighet att skapa en hållbar utveckling i den egna verksamheten, som samhällsaktör, som finansiär och som delägare i bolag.

I detta avsnitt redovisas 2022 års arbete med hållbarhetsprogrammet. För varje framgångsfaktor redovisas en översikt av mål och delmål samt utfallet för de mätetal och aktiviteter som indirekt visar i vilken utsträckning mål och delmål uppnås. Därefter redovisas i vilken utsträckning de mest relevanta delmålen uppnåtts, det vill säga de delmål som särskilt prioriterats under året eller de som har en betydande inverkan på vårt hållbarhetsarbete. För varje framgångsfaktor redovisas också ett gott exempel för att illustrera vad som har gjorts under året.

Särskilda händelser 2022

Kriget i Ukraina har fört med sig höga elpriser i hela Europa. Under hösten 2022 har vi prioriterat arbetet med att minska elanvändningen för att dämpa elkostnaderna, minska risken för elbrist och visa solidaritet med alla som bor i Sverige och i våra grannländer. I avsnitt Energi-användning på sidan 21 finns mer information om detta arbete.

Inledningen av året påverkades även i relativt stor utsträckning av coronapandemin.

Figur 2 Framsidan av Hållbarhetsprogram 2021–2025.

Vi är till för alla

Vi är en socialt hållbar organisation, med människors lika värde i centrum. Vi bedriver en jämlik verksamhet med ett gott bemötande och är en del av en samhällsutveckling där länets invånare och patienter samt våra medarbetare upplever tillit, förtroende och delaktighet.

Mål

I hållbarhetsprogrammet finns nedanstående mål och delmål.

MÅL: Vår verksamhet styrs av värden kring jämlikhet, jämställdhet och ett normmedvetet förhållningssätt och bemötande.

Delmål:

- Ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv ska ingå i analyser, resursfördelning och beslutsfattande i organisationens verksamheter och projekt.
- Samtliga medarbetare ska ha kunskap om vad normmedvetenhet och icke-diskriminering innebär i praktiken.

MÅL: Vi är en inkluderande, hälsofrämjande och attraktiv arbetsplats där alla medarbetare har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter.

Delmål:

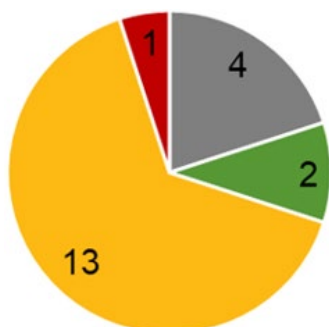
- Sjukfrånvaron ska vara låg och skillnaden i sjukfrånvaro mellan kön och yrkeskategori ska minska.
- Trakasserier, kränkande särbehandling eller könsrelaterat våld i arbetslivet ska inte förekomma.
- Alla medarbetare ska uppleva att de har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter – oberoende av kön, ålder, religion, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller könsidentitet och könsuttryck.
- Alla medarbetare ska ha likvärdiga möjligheter till kompetensutveckling utifrån verksamhetens behov och medarbetarens uppdrag, oavsett yrkeskategori.
- Alla medarbetare ska uppleva att de är delaktiga i sin arbetsplats utveckling.
- Heltidsarbete ska vara norm, deltidsarbete en möjlighet.

MÅL: Vi är en del av en samhällsutveckling som bygger på tillit, förtroende, delaktighet och ansvar.

Delmål:

- Tillgänglighet ska vara ett prioriterat utvecklingsområde utifrån flera perspektiv – information och kommunikation, verksamhet och lokaler.
- Konferenser, utbildningsdagar och evenemang som vi anordnar ska vara hållbara och tillgängliga.
- Genomförandet och utvecklingen av våra tjänster och verksamheter ska ske i samverkan med dem vi är till för, med hänsyn till deras erfarenheter och upplevelser.
- Verksamheter och arbetsplatser ska aktivt främja integration och inkludering utifrån ett mångfaldsperspektiv.

Så här gick det 2022

Vi genomför och följer upp våra mål och delmål med hjälp av aktiviteter och mätetal. Cirkeldiagrammet till vänster visar antal aktiviteter/mätetal enligt följande kategorier:

- Inget resultat/ej påbörjat
- Mätetal/aktivitet uppfyllt
- Mätetal/aktivitet delvis uppfyllt
- Mätetal/aktivitet ej uppfyllt

Nedan redovisas förkortade beskrivningar av aktiviteter och mätetal inom respektive kategori. Ett upphöjt M i slutet betyder att det är ett mätetal. Övriga är aktiviteter.

Jämlikhet, jämställdhet

Kompetensutvecklingsinsatser – jämlikhets- och jämställdhetsintegrering

Följ upp jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv vid verksamhetsutveckling och fördelning av finansiellt stöd

Se över beslutsstöd och utbildningar

Normmedvetenhet, ickediskriminering

Anpassa befintligt stöd med normmedvetenhet

Erbjud coaching

Målgruppsanpassa stöd

Tillgänglighet

Sprid verktyg och kunskap – hälsolitteracitet

Samverkan

Utveckla aktivt samskapande

Utveckla mötesplatser

Ge stöd genom coaching och verktyg

Utveckla finskt förvaltningsområde

Integration och inkludering

Utbildningsinsatser – kulturmedvetenhet

Utveckla nationella minoriteternas rättigheter

Tillgänglighet

Öka användning av universell utformning

Kompetensutveckling – funktionsnedsättningar och tillgänglighet

Målgruppsanpassa stöd

Integration och inkludering

Utveckla insatser för språkutvecklingen hos medarbetare på arbetstid

Hållbara evenemang

Utveckla beslutstöd

Personal

Andel heltidsanställda^M

Personal

Personalhälsa - sjukfrånvaro^M

I följande avsnitt redovisas mer detaljerad information om vårt arbete inom framgångsfaktorn Vi är till för alla.

Verksamhetsstyrning - jämlikhet, jämställdhet och normmedvetenhet

Delmål: Ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv ska ingå i analyser, resursfördelning och beslutsfattande i organisationens verksamheter och projekt.

Region Jönköpings län inför successivt rättighetsbaserade arbetssätt, utifrån rättighetsprinciperna icke-diskriminering, jämlikhet, deltagande, inkludering, egenmakt, transparens och ansvar. Under våren 2022 utbildades nio nyckelpersoner från olika verksamheter i rättighetsbaserade arbetssätt och under hösten startades ett ettårigt utbildningsprogram för sex strategiska team. Planering för ett digitalt utbildningsstöd i rättighetsbaserat arbetssätt, som

ska kunna användas inom Region Jönköpings läns samtliga verksamheter, har också påbörjats. Det årliga barnbokslutet, med avstamp från barnkonventionen, redovisas som särskild bilaga till årsredovisningen.

Delmål: Samtliga medarbetare ska ha kunskap om vad normmedvetenhet och icke-diskriminering innebär i praktiken.

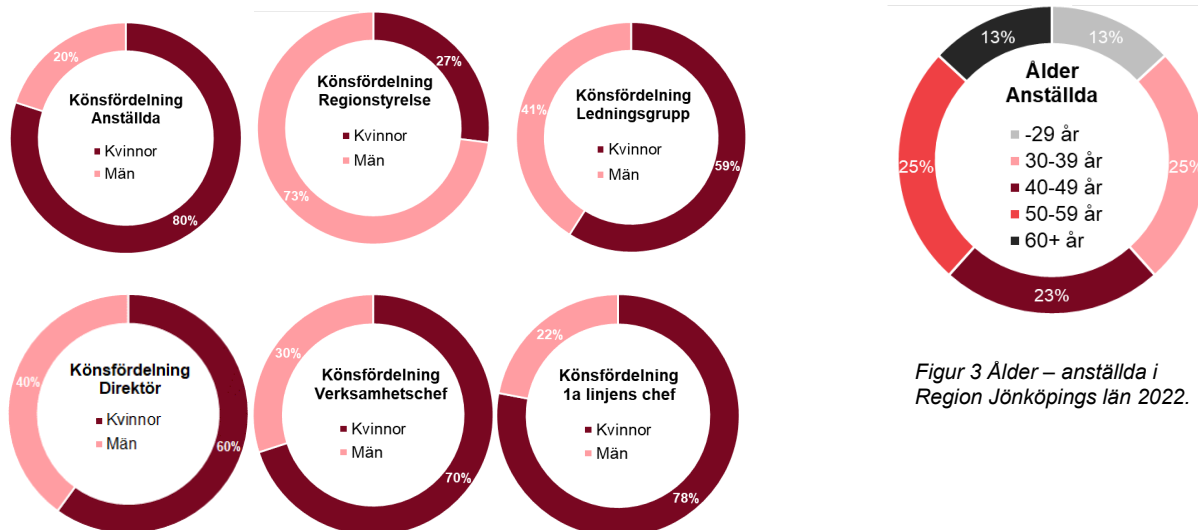
Inom arbetet med hbtqi-frågor (homosexuella, bisexuella, trans-, queer och intersex-personer) genomgick 17 grupper hbtqi-diplomering och sju grupper omdiplomering under 2022. Därutöver genomfördes två uppföljningsutbildningar där 50 personer deltog. Totalt har cirka 650 personer deltagit i föreläsningar. Olika aktiviteter genomfördes i samband med Jönköpings Pride, kärleksveckan i Eksjö, jämlikhets- och kärleksveckan i Nässjö och Tranås regnbågsvecka. I februari 2022 lanserades e-utbildningen Hållbar utveckling, som alla medarbetare ska gå, antingen enskilt eller i grupp. Normmedvetenhet löper som en röd tråd genom utbildningen, som avslutas med en utvärdering. Vid årsskiftet hade cirka 1120 utvärderingar registrerats, både från enskilda deltagare och från grupper.

Under hösten påbörjades arbetet med ett digitalt kunskapsstöd för jämlik verksamhet, med utgångspunkt från normmedvetenhet och icke-diskriminering. Kultorum erbjuder coaching och utbildning i normmedvetenhet och icke-diskriminering för Region Jönköpings läns verksamheter.

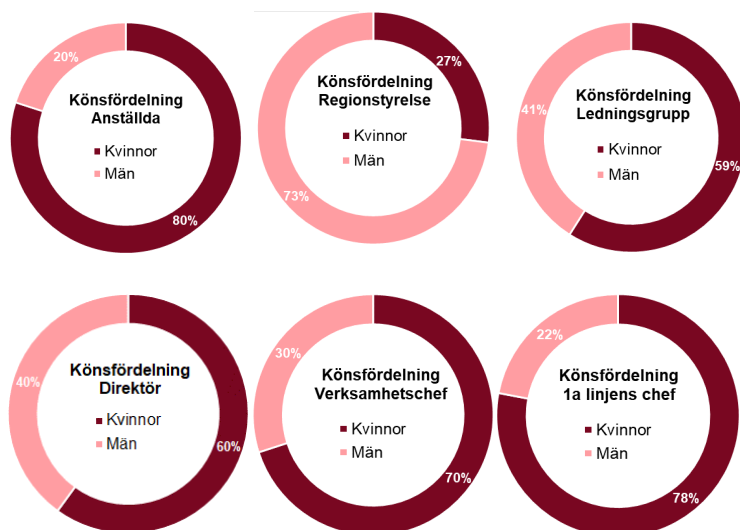
Tredje omgången av utbildningen ”En förälder blir till”, för ett jämlikt föräldraskap med normmedvetna perspektiv, som vänder sig till länets familjecentraler, startade under hösten. Totalt har 15 av länets familjecentraler nu gått utbildningen. Cirka 20 nya etikombud har utbildats i normmedvetenhet och icke-diskriminering genom utbildningspass i Etikskolan.

Inkluderande, hälsofrämjande och attraktiv arbetsplats

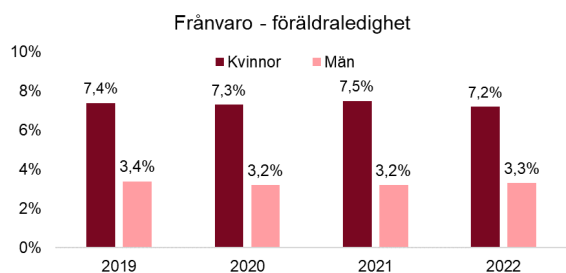
Nedan visas en översikt av könsfördelningen bland anställda i Region Jönköpings län.

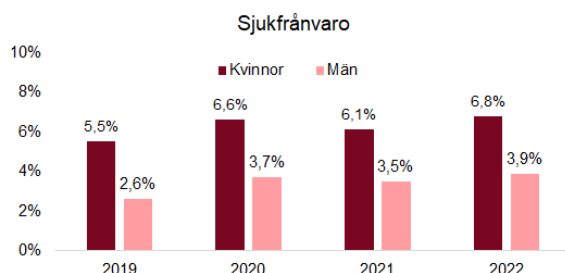
Figur 3 Ålder – anställda i Region Jönköpings län 2022.

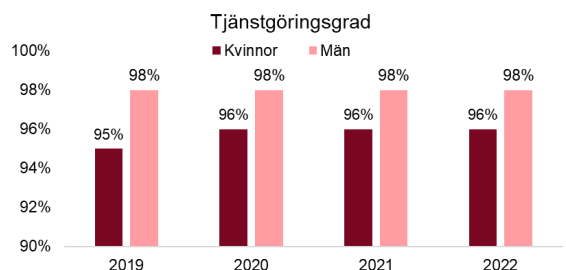
Figur 4 Könsfördelning för anställda, regionstyrelse, ledningsgrupp, direktörer, verksamhetschefer samt första linjens chef i Region Jönköpings län 2022. Andel kvinnor/män på chefsbefattningar per antal anställda kvinnor/män uppgår till 4,8 procent respektive 6,2 procent. Det innebär att det finns en överrepresentation av manliga chefer.

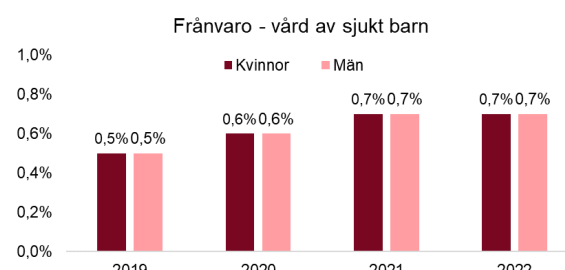
Figur 5 Genomsnittlig frånvaro till följd av föräldraledighet för kvinnor och män i Region Jönköpings län.

Figur 6 Genomsnittlig sjukfrånvaro för kvinnor och män i Region Jönköpings län.

Figur 7 Genomsnittlig tjänstgöringsgrad för kvinnor och män i Region Jönköpings län.

Figur 8 Genomsnittlig frånvaro till följd av vård av sjukt barn för kvinnor och män i Region Jönköpings län.

Delmål: Sjukfrånvaron ska vara låg och skillnaden i sjukfrånvaro mellan kön och yrkeskategori ska minska.

Befintliga verktyg som stödjer det systematiska arbetsmiljöarbetet, till exempel arbetsmiljöronder och riskbedömningar, har utvecklats ytterligare under året i det digitaliserade verktyget för systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM). För analys av sjukfrånvaron hänvisas till årsredovisningen.

Under året har arbetet fortsatt för att säkerställa att övergripande processer motsvarar kraven utifrån lika rättigheter och möjligheter samt icke-diskriminering och att dessa efterlevs. Arbetet är en ständigt pågående process då det uppstår nya och förändrade ställningstagande att beakta i varje enskild process.

Det pågår ett arbete med att uppdatera Region Jönköpings process för arbetsanpassning och rehabilitering. Den lanseras i början av 2023. I den ingår frågor om våld i nära relation.

Ett samarbete med Suntarbetsliv (en förening som drivs gemensamt av arbetsgivar- och arbetstagarparterna) har initierats under året. Syftet med samarbetet är kunskaphöjning för att gå från att ha haft fokus på ett mer riskorienterat synsätt på individnivå, till ett mer hälsofrämjande friskorienterat synsätt på organisatorisk nivå. Detta kommer börja tillämpas under 2023–2024 med stöd av så kallade friskfaktorer. Det är en åtgärd i den gemensamma avsiktsförklaringen mellan SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) och fackliga parter i syfte att skapa en hälsosam arbetsmiljö.

Delmål: Alla medarbetare ska uppleva att de har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter – oberoende av kön, ålder, religion, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller könsidentitet och könsuttryck.

För att verksamheterna, utifrån diskrimineringslagen, ska kunna arbeta främjande med lika rättigheter och möjligheter finns ett stödmaterial. Materialet är kopplat till de arbetsmiljöronder som digitaliserats och integrerats i det systematiska arbetsmiljöarbetet i Region Jönköpings läns verksamhetsledningssystem.

Delmål: Alla medarbetare ska uppleva att de är delaktiga i sin arbetsplats utveckling.

I det digitaliserade verktyget för systematiskt arbetsmiljöarbete har årlig uppföljning genomförts i hela organisationen. I den besvarar chef tillsammans med medarbetare ett antal frågor och resultatet visar en god delaktighet från medarbetare. Chefer behöver fortsätta möjliggöra för medarbetare att vara delaktiga och engagera sig, exempelvis genom att bjuda in till arbetsplatsträffar. Medarbetare bidrar med sin delaktighet och sitt engagemang bland annat genom att prioritera medverkan vid arbetsplatsträffar eller besvara medarbetarenkäten.

Delmål: Heltidsarbete ska vara norm, deltidsarbete en möjlighet.

Av deltidsanställda medarbetare är fortfarande den övervägande andelen kvinnor, se figur 7 på sidan 13. Den genomsnittliga tjänstgöringsgraden för kvinnor har ökat med två procentenheter sedan 2015 och andelen kvinnor med heltidsanställning har ökat med nio procentenheter sedan 2015.

Samhällsutveckling

Delmål: Tillgänglighet ska vara ett prioriterat utvecklingsområde utifrån flera perspektiv – information och kommunikation, verksamhet och lokaler.

Myndigheten för delaktighet (MFD) följer, genom enkätundersökning, årligen upp hur regionerna arbetar systematiskt med funktionshinderfrågor. Av maximala 54 poäng hamnar Region Jönköping län på 37 poäng. De områden som, enligt undersökningen, främst behöver förbättras är; kunskapshöjande insatser om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för politiker och tjänstemän på lednings- och förvaltningsnivå samt systematiskt tillgänglighetsarbete vid upphandling och vid utveckling av informations- och kommunikationsplattformar.

För att ge medarbetare stöd och verktyg i sitt arbete finns information, om hälsolitteracitet (människors förmåga att ta till sig, förstå och tillämpa hälsorelaterad information), funktionsnedsättning och fysisk tillgänglighet på webbplatsen för folkhälsa och sjukvård. Information med stöd och verktyg om hälsolitteracitet sprids även i samband med införandet av personcentrerat förhållningssätt och patientkontrakt. Under 2022 har utbildningsmaterial tagits fram att användas för målgruppsinriktade utbildningsinsatser under kommande år.

Delmål: Genomförandet och utvecklingen av våra tjänster och verksamheter ska ske i samverkan med dem vi är till för, med hänsyn till deras erfarenheter och upplevelser.

Det lärande nätverket med patientföreningar och Funktionsrätt Jönköpings län genomförde sju nätverksträffar under året med olika teman och gästföreläsare. Syftet är att utveckla ett samskapande och gemensamt lärande i omställningen till en god och nära vård. I nätverket deltar cirka tio patientföreningar samt kommunal utveckling och habilitering.

Dialogmöten mellan patientföreningar och politiker genomförs två gånger per år. Under 2022 har temana varit patientkontrakt och patientens kunskapsstöd. Nytt för i år är att även verksamhetsrepresentanter bjudits in vilket har bidragit till god dialog och nya perspektiv för båda parter.

Levande bibliotek (cirka 55 personer med erfarenhet av kroppslig vård) och Peer (cirka 80 personer med erfarenheter från psykiatrisk vård) anlitas av verksamheter i utvecklingsarbete och som föreläsare. Under året har antalet förfrågningar tydligt ökat, särskilt gällande att lyssna in patientens syn på bemötande och kommunikation.

Sedan ett drygt år tillbaka finns ett samarbete mellan Region Jönköpings läns arbetsgrupp för nationella minoriteter och Gislaveds kommun, som är finskt förvaltningsområde. Därigenom

säkerställs ett nära samarbete och kompetensöverföring för Region Jönköpings läns uppdrag som finskt förvaltningsområde, se även gott exempel nedan.

Delmål: Verksamheter och arbetsplatser ska aktivt främja integration och inkludering utifrån ett mångfaldsperspektiv.

Kultur- och hälsokommunikatörerna på sektion folkhälsa erbjuder utbildningar i kulturmedvetenhet till regionens verksamheter och samarbetspartner. Under 2022 anordnades två utbildningar. Kulturmedvetenhet ingår även som tema i andra utbildningsinsatser kring jämlik verksamhet.

Inom området nationella minoriteter har arbetet med att stärka arbetssätt och strategi fortsatt, både internt och externt. Mål och riktlinjer för Region Jönköpings läns arbete med de nationella minoriteternas rättigheter har antagits under året. Det löpande arbetet sker genom två samordnade grupper: dels Region Jönköpings läns arbetsgrupp och dels genom Länsgruppen där representanter för Länsstyrelse, Jönköpings kommun och Gislaveds kommun ingår i samverkan med Region Jönköpings läns arbetsgrupp. Region Jönköpings län deltar även i det nationella nätverket Loris (Landsting och regioner i samverkan) för att utbyta erfarenheter och dra nytta av andra regioners arbete.

Gott exempel: Vi värnar de nationella minoriteternas rättigheter

Det finns fem nationella minoriteter i Sverige: samer (som även är urfolk), tornedalingar, sverigefinnar, romer och judar. Det finns även fem nationella minoritetsspråk: samiska, meänkieli, finska, romani chib och jiddisch. Region Jönköpings län ska, precis som alla regioner och kommuner, skydda de nationella minoriteternas rättigheter till delaktighet och inflytande samt främja deras möjligheter att utveckla sitt språk och sin kultur. Region Jönköpings län är även så kallat finskt förvaltningsområde, med särskilt fokus på den finska minoritetens rättigheter. Under 2022 fastslogs mål och riktlinjer för arbetet och ett första samråd med de nationella minoriteterna hölls. Arbetet leds av den regionövergripande arbetsgruppen för nationella minoriteter, som även samarbetar med Länsstyrelsen och länets kommuner.

Vi är klimatsmarta

Vi minskar vår klimatpåverkan, anpassar oss till ett förändrat klimat och bidrar till att Jönköpings län blir ett klimatsmart plusenergilän som producerar mer förnybar energi än vad vi använder.

Mål

I hållbarhetsprogrammet finns nedanstående mål och delmål.

MÅL: Vi ska minska vår klimatpåverkan från våra fastigheter och anpassa vår verksamhet till ett förändrat klimat.

Delmål:

- Vi ska minska vår klimatpåverkan från direkt påverkbara utsläpp med minst 25 procent till år 2025 jämfört med 2019. Med det menar vi utsläpp i Scope 1 och 2 enligt Greenhouse Gas Protocol.
- Användningen av värme och el i våra fastigheter och verksamheter ska minska. År 2025 ska köpt energi understiga 145 kWh/m² vilket innebär en minskning med 11 procent jämfört med 2019.
- År 2022 har vi tagit fram handlingsplaner för de mest betydande klimatriskerna för vår verksamhet utifrån riskbedömning i vår klimatanpassningsplan.
- Genom en hållbar byggprocess ska vi under programperioden minska klimatpåverkan från om- och nybyggnationer.

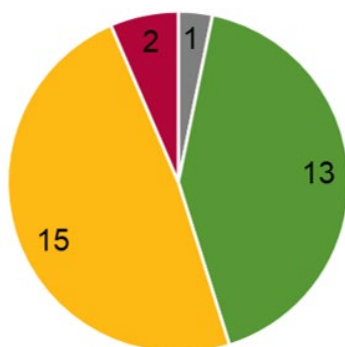
MÅL: Klimatpåverkan från våra transporter ska minska och transportsystemet ska vara resurseffektivt.

Delmål:

- År 2025 ska:
  - bussar i allmän kollektivtrafik drivas med 100 procent förnybara drivmedel, exempelvis bioetanol, biogas, biodiesel, vätgas och ursprungsmärkt förnybar el.
  - dieseltåg drivas med den andel förnybara drivmedel som är godkänd, dock minst 20 procent,
  - eltåg drivas med 100 procent förnybar el,
  - fordon inom serviceresor drivas med minst 40 procent förnybara drivmedel.
- Under programperioden ska klimatpåverkan från privata resor till vårdinrättningar minska, genom digitala och samordnade vårdmöten och stimulerande av hållbara resealternativ.
- År 2025 ska andelen förnybara drivmedel i upphandlade hyrbilar och transporttjänster vara minst 80 procent.
- Under programperioden ska klimatpåverkan per årsarbetare minska med minst 40 procent för tjänsteresor, inklusive egna godstransporter, jämfört med 2019.
- Vi ska stimulera våra medarbetare till att välja mer hållbara resealternativ för arbetspendling, med en målsättning att minska klimatpåverkan per anställd med minst 30 procent under programperioden, jämfört med 2019.
- Vi ska kartlägga förutsättningarna för att våra ambulanser och lantbruksfordon ska kunna drivas på förnybara drivmedel.

Så här gick det 2022

Vi genomför och följer upp våra mål och delmål med hjälp av aktiviteter och mätetal. Cirkeldiagrammet till vänster visar antal aktiviteter/mätetal enligt följande kategorier:

- Inget resultat/ej påbörjat
- Mätetal/aktivitet uppfyllt
- Mätetal/aktivitet delvis uppfyllt
- Mätetal/aktivitet ej uppfyllt

Nedan redovisas förkortade beskrivningar av aktiviteter och mätetal inom respektive kategori. Ett upphöjt M i slutet betyder att det är ett mätetal. Övriga är aktiviteter.

Transporter

- Digitala vårdmöten
- Förnybara drivmedel – köpta transporter^M
- Drivmedelskrav i upphandlingar
- Förnybara drivmedel i egna fordon
- System för samåkning
- Prova på kollektivtrafik för medarbetare
- Mer hållbara patientresor
- Företagslösning – JLT-biljetter
- System för samåkning i tjänsten
- Poolcyklar/tjänstecyklar
- Förmåncyklar

Fastigheter/klimatanpassning

- Bygg klimatsmart
- Klimathänsyn i byggprocessen
- 2 GWh ny solel
- Köp energisnål utrustning

Transporter

- Klimatpåverkan från arbetspendling^M

Fastigheter/klimatanpassning

- Köpt el och värme^M

Transporter

- Förnybara drivmedel – tåg^M
- Förnybara drivmedel – serviceresor^M
- Förnybara drivmedel i stadstrafik^M
- Klimatpåverkan från tjänsteresor^M
- Klimatpåverkan från flyg^M
- Förnybara drivmedel i egna fordon^M
- Förnybara drivmedel – köpta transporter^M
- Nya busslinjer mellan sjukhusen
- Teknik för resfria möten
- Strategi för resfria möten
- Samordna vårdbesök

Klimatbokslut

- Direkt påverkbar klimatpåverkan^M

Transporter

- Cykelservice som personalförmån
- Förnybara drivmedel – regionbuss^M

I följande avsnitt redovisas mer detaljerad information om vårt arbete inom framgångsfaktorn Vi är klimatsmarta.

Klimatpåverkan

FAKTA - Klimatberäkningar

Greenhouse Gas Protocol (GHGP) är den internationellt mest vedertagna beräknings- och redovisningsstandarden för klimatberäkningar. Genom att dela in utsläppen i olika scope ges en tydlig bild av vilka utsläpp som är direkta och indirekta.

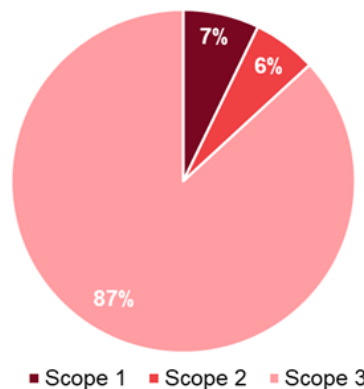
Scope 1: Direkta utsläpp som verksamheten har kontroll över, t.ex. utsläpp från bränslen i fordon.

Scope 2: Indirekta utsläpp som uppstår vid produktion av inköpt el, fjärrvärme och fjärrkyla.

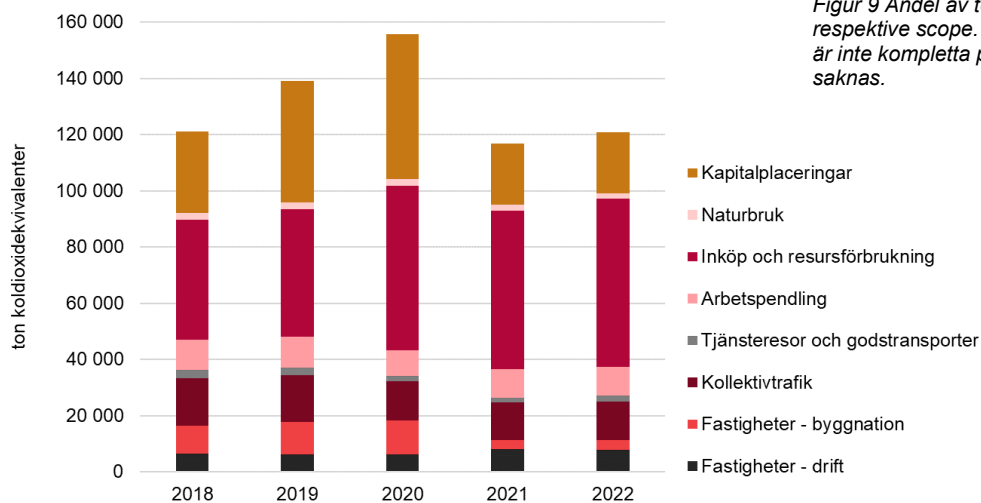
Scope 3: Övriga indirekta utsläpp som bland annat uppstår från inköp av varor och tjänster, ny- och ombyggnation samt kapitalförvaltning.

Region Jönköpings län redovisar sedan 2018 sin klimatpåverkan i enlighet med Greenhouse Gas Protocol¹ i en särskild klimatredovisning. Den totala klimatpåverkan uppgick 2022 till cirka 120 930 ton koldioxidekvivalenter. Det är en ökning med 6 procent från föregående år. Den totala klimatpåverkan motsvarar cirka 17 procent av klimatpåverkan från alla transporter som gjordes inom länet 2020 (709 000 ton koldioxidekvivalenter, källa: www.sverigesmiljomal.se).

Huvuddelen av klimatpåverkan är kopplad till scope 3 (87 procent), se figur 9.

Figur 9 Andel av total klimatpåverkan inom respektive scope. Beräkningar för scope 3 är inte kompletta på grund av att underlag saknas.

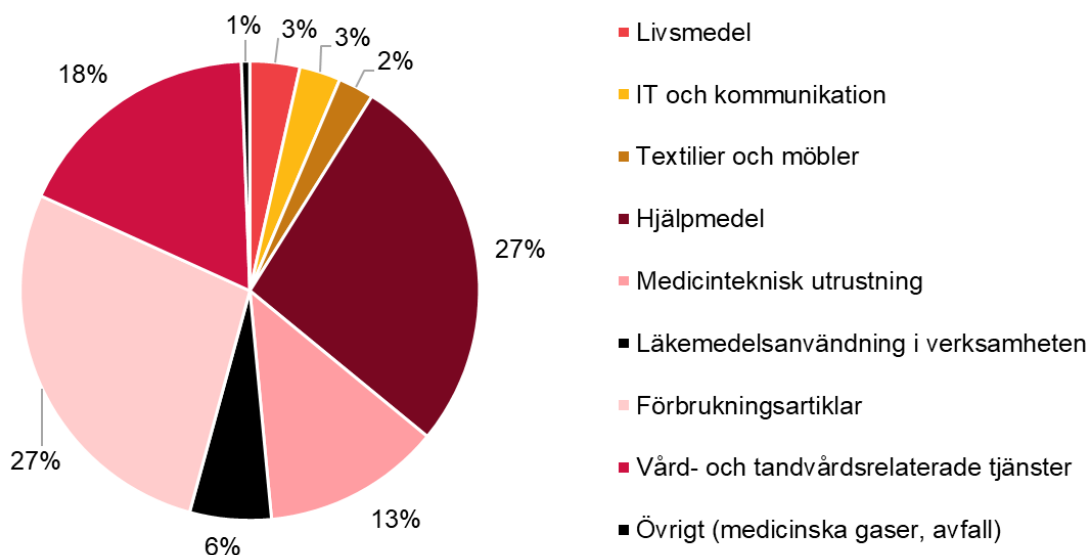

Figur 10 Total klimatpåverkan i enlighet med Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollet) inom scope 1, 2 och 3. I figur 10 visas hur den totala klimatpåverkan fördelas mellan olika poster. De huvudsakliga anledningarna till ökad klimatpåverkan jämfört med 2021 är:

¹ Ändringar som gjorts i beräkningsmetoder för klimatredovisning för 2022 är bland annat att beräkning av klimatpåverkan, baserat på kostnad, har gjorts för de ny-/ombyggnations- och reparationsprojekt som tidigare exkluderats på grund av att underlag saknats. Posten inköp och resursförbrukning har kompletterats med ytterligare delposter och metod för framtagning av underlag för beräkning av klimatpåverkan, baserat på kostnader, har modifierats. Beräkningarna för 2018-2021 har så långt som möjligt justerats utifrån dessa ändringar för att jämförelse över tid ska vara möjlig. Metod för beräkning av klimatpåverkan till följd av kapitalförvaltning som tillämpats för 2022 omfattade inte total klimatpåverkan. Föregående års utfall har därför använts. Jönköping Airport AB saknas i klimatredovisningen på grund av att planerad klimatredovisning för denna verksamhet inte fanns tillgänglig i tid.

- Resmönster för tjänsteresor har i viss utsträckning återgått till hur det var innan pandemin och tjänsteresor och godstransporter har ökat med 27 procent.
- Klimatpåverkan från kollektivtrafik har ökat 3 procent. Det beror på att leverantörer av misstag beställt HVO som innehåller 3 procent fossila bränslen istället för HVO100 och omfattningen av kollektivtrafiken har ökat.
- Klimatpåverkan från ny-, ombyggnation och reparation har ökat med 5 procent. Det beror på att klimatberäkningar har gjorts för alla projekt istället för enbart de största projekten.
- Inköp och resursförbrukning har ökat med 6 procent vilket delvis beror på ökad inflation och inte på ökad användning av de aktuella produkterna.

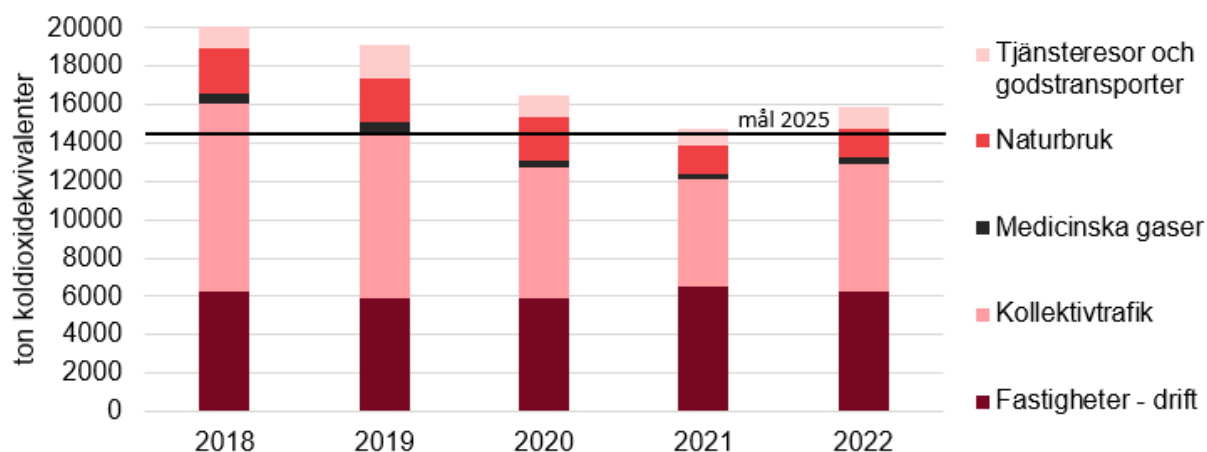
I figur 11 visas hur den totala klimatpåverkan fördelas mellan olika delposter inom Inköp och resursförbrukning. Som framgår av figuren dominerar utsläppen till följd av inköp av hjälpmedel och förbrukningsartiklar samt vård- och tandvårdsrelaterade tjänster som tillsammans utgör 72 procent av klimatpåverkan i posten Inköp och resursförbrukning. Det finns dock stor osäkerhet i dessa beräkningar.

Figur 11 Fördelning (andel) av klimatpåverkan från olika delar i posten Inköp och resursförbrukning i figur 10.

Delmål: Vi ska minska vår klimatpåverkan från direkt påverkbara utsläpp med minst 25 procent till år 2025 jämfört med 2019. Med det menar vi utsläpp i Scope 1 och 2 enligt Greenhouse Gas Protocol.

Direkta utsläpp (scope 1 och 2) uppgick sammantaget till cirka 15 900 ton koldioxidekvivalenter. Det är en ökning med 7 procent jämfört med 2021, men det är en minskning med cirka 17 procent jämfört med 2019, se figur 12. Det vill säga utsläppen behöver minska med ytterligare 7 procentenheter jämfört med 2019 för att 2025 års mål ska uppnås. Det bedöms kunna ske genom olika pågående aktiviteter. Den huvudsakliga anledningen till de ökade utsläppen är ökade utsläpp från kollektivtrafik samt tjänsteresor och godstransporter, se förklaring ovan.

Figur 12 Klimatpåverkan i enlighet med Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollet) inom scope 1 och 2.

Klimatanpassning

Delmål: 2022 har vi tagit fram handlingsplaner för de mest betydande klimatriskerna för vår verksamhet utifrån riskbedömning i vår klimatanpassningsplan.

Arbetet med handlingsplaner kommer att fortsätta under 2023. Anledningen till att handlingsplaner inte färdigställts under 2022 är att Region Jönköpings län har identifierat ett behov av att först skapa en organisation som på ett systematiskt sätt ska arbeta med klimatanpassning. Tidigare genomförd riskbedömning visar att vi kommer att få ett varmare, blötare och torrare klimat. Det innebär ökade risker framför allt för områdena fastigheter och infrastruktur, vård och omsorg samt naturbruksgymnasierna. Exempel på risker och konsekvenser som kommer att hanteras i handlingsplanerna är:

- Mer frekventa och långvariga värmeböljor som ökar risken för dödsfall och ohälsa.
- Nya typer av sjukdomar och skadedjur kan spridas till vårt län.
- Ökad risk för ras, skred och översvämningar som kan medföra avbrott i verksamheten och skador på byggnader och infrastruktur.

Energianvändning

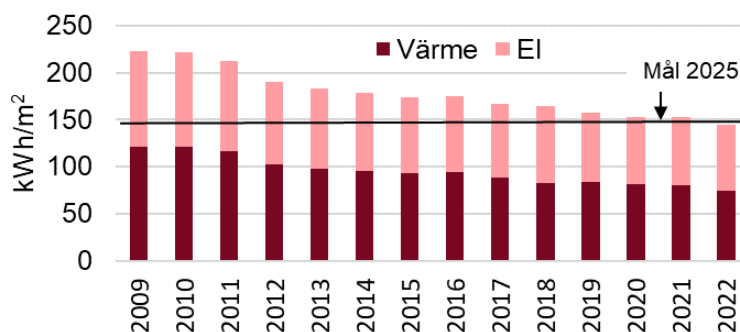
Delmål: Användningen av värme och el i våra fastigheter och verksamheter ska minska. År 2025 ska köpt energi understiga 145 kWh/m² vilket innebär en minskning med 11 procent jämfört med 2019.

I figur 13 redovisas den genomsnittliga energianvändningen per kvadratmeter i egna fastigheter. Under 2022 köptes 145 kWh energi per kvadratmeter i våra egna fastigheter. Målet för 2025 har uppnåtts redan i år till följd av att Region Jönköpings län under många år har bedrivit ett målmedvetet och framgångsrikt energieffektiviseringsarbete. Dessutom har solceller installerats motsvarande fem procent av elbehovet i Region Jönköpings läns fastigheter. Målet är att solceller år 2025 ska producera cirka tio procent av elbehovet i våra fastigheter. Även nybyggnation påverkar mätetalet positivt eftersom nyare byggnader generellt är mer energieffektiva än äldre.

Region Jönköpings län har en omfattande energianvändning, till exempel använder **Länssjukhuset Ryhov varje dag:**

- 62 000 kWh fjärrvärme. Det motsvarar årsanvändningen av fjärrvärme för drygt 4 villor.
- 57 000 kWh el. Det motsvarar årsanvändningen av hushållsel för cirka 23 lägenheter.
- 265 m³ vatten. Det motsvarar cirka 1 800 badkar.

Med anledning av att kriget i Ukraina har fört med sig höga elpriser i hela Europa har vi under hösten 2022 särskilt prioriterat arbetet med att minska energianvändningen kopplat till beteende. Ny vägledning har utvecklats och publicerats på vårt intranät och kommunikationsinsatser kopplat till denna vägledning har genomförts. Vägledningen innehåller information om varför vi ska spara el och vad som görs för att minska energianvändningen i våra fastigheter. Exempel på sådana åtgärder som pågår är byte av korridor- och utomhusbelysning, effektivare ventilationsstyrning, effektivare värmeåtervinning i ventilation, fönsterbyten, tilläggsisoleringar och minskad kylning i administrativa lokaler. Vägledningen innehåller även information om vad alla medarbetare kan göra. Exempel på det är att låta tomma rum vara släckta rum, stänga av datorer och utrustning som inte används, inte använda värmebläktar eller portabla element, prioritera låg energianvändning vid inköp av ny utrustning och att göra energironder i alla verksamheter.

Figur 13 Genomsnittlig energianvändning i egna fastigheter (köpt energi).

Energikontor Norra Småland, som är en del av Region Jönköpings län, har erbjudit kostnadsfritt stöd till små- och medelstora företag i länet och genomför, i samverkan med Länsstyrelsen, en elsparkkampanj som kompletterar den nationella kampanjen ”Varje kilowattimme räknas”.

Regional Utveckling har fortsatt att sammankalla regionala aktörer för att identifiera insatser för att möta utmaningarna för regionens näringsliv.

Transporter

Delmål: År 2025 ska:

- bussar i allmän kollektivtrafik drivas med 100 procent förnybara drivmedel. Med förnybara drivmedel menar vi till exempel bioetanol, biogas, biodiesel, vätgas och ursprungsmärkt förnybar el,
- dieseltåg drivas med den andel förnybara drivmedel som är godkänd, dock minst 20 procent,
- eltåg drivas med 100 procent förnybar el,
- fordon inom serviceresor drivas med minst 40 procent förnybara drivmedel.

Alla delmål om förnybar energi i kollektivtrafiken uppnåddes för 2022 utom för regionbuss-trafiken där andelen förnybara drivmedel uppgick till 92 procent. Det berodde på att en leverantör av misstag använt ett drivmedel med lägre förnybart innehåll. Detta kommer dock att justeras till 2023.

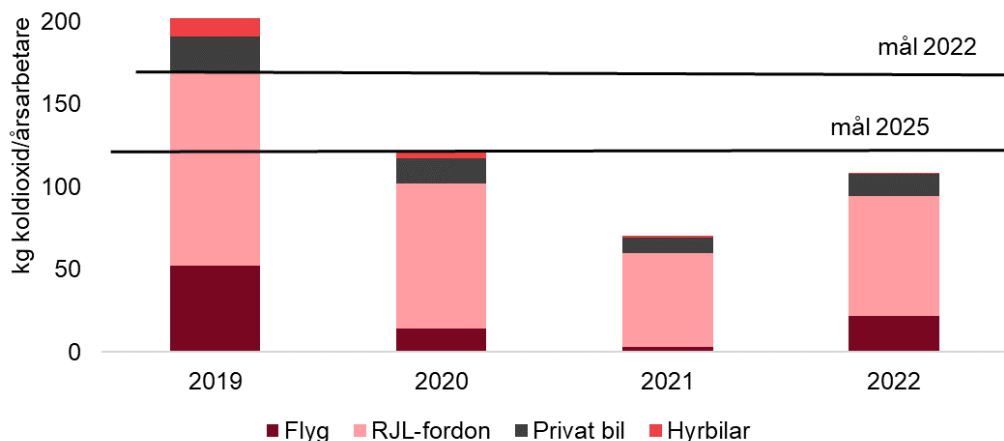
Delmål: Under programperioden ska klimatpåverkan från privata resor till vårdinrättningar minska, genom digitala och samordnade vårdmöten och stimulerande av hållbara resealternativ.

Arbetet med att utveckla och sprida digitala vårdmöten har fortsatt under året och samordning av vårdbesök till sjukhusen sker utifrån patienternas behov och verksamheternas möjlighet till samordning. När det gäller arbetet med att stimulera fler patienter att välja hållbara resealternativ till vårdinrättningar har tyvärr planen att erbjuda gratis kollektivtrafikresa på kallelsen avbrutits. Orsaken är att de system som används för att skicka kallelser tillsammans med

Jönköpings Länstrafiks betalsystem inte medger detta. Publika laddplatser för elfordon finns på alla tre akutsjukhusen.

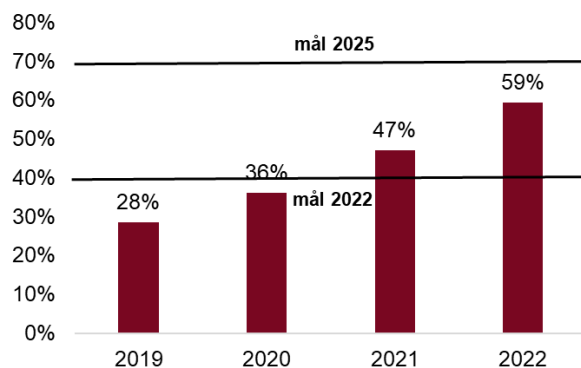
Delmål: Under programperioden ska klimatpåverkan per årsarbetare minska med minst 40 procent för tjänsteresor, inklusive egna godstransporter, jämfört med 2019.

Figur 14 Klimatpåverkan från tjänsteresor och egna godstransporter (kg koldioxid/årsarbetare). I RJL-fordon (det vill säga fordon som ägs av Region Jönköpings län) ingår inte ambulanser och arbetsmaskiner. Klimatpåverkan från tågresor är så liten att den inte syns i diagrammet.

Klimatpåverkan från flyg har minskat kraftigt under 2020 och 2021, huvudsakligen beroende på coronapandemin. Under 2022 har utsläppen ökat igen, men målet för minskad klimatpåverkan för tjänsteresor och egna godstransporter har ändå uppnåtts, se figur 14.

Den största delen av klimatpåverkan från våra tjänsteresor är utsläpp från de fordon som ägs av Region Jönköpings län. I figur 15 visas andel förnybara drivmedel som används i dessa fordon, exklusive ambulanser och arbetsmaskiner.

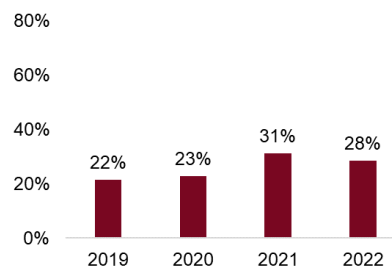
Figur 15 Andel förnybara drivmedel som används i de fordon som ägs av Region Jönköpings län (exkl. arbetsmaskiner och ambulanser).

Delmål: Vi ska kartlägga förutsättningarna för att våra ambulanser och lantbruksfordon ska kunna drivas på förnybara drivmedel.

Finansiering av Tenhults och Segerstads naturbruksgymnasier, inklusive de lantbruksfordon som används, sker via kommunerna där eleverna är bosatta. Storleken på denna finansiering medger inte en övergång till HVO100.

Utredning av förutsättningar för att tanka ambulanser med HVO100 kommer fortsätta under 2023.

Omvärldsbevakning sker även beträffande möjlighet att i framtiden skaffa eldrivna ambulanser.

Figur 16 Andel förnybara drivmedel i ambulanser och lantbruksfordon.

Gott exempel: Busstrafik med förnybara drivmedel

Länstrafiken har under flera år arbetat för att successivt öka andelen förnybara drivmedel i kollektivtrafiken i länet. I de senaste upphandlingarna av regionbusstrafik och stadsbusstrafik i Jönköping har krav ställts på 100 procent förnybara drivmedel. I dessa trafikavtal ställs även krav på bussar med högsta miljöklass i kombination med låg energianvändning vilket ytterligare minskar utsläpp av ämnen som till exempel kväveoxider och partiklar. 2022 var första helåret som båda dessa avtal gällt. Stadsbusstrafiken i Jönköping körs med 51 elbussar och 52 gasbussar. Regiontrafiken körs med 84 gasbussar samt 87 bussar som drivs med biodrivmedel (HVO och RME).

Vi bidrar till en sund livsmiljö

En sund livsmiljö innebär att våra verksamheter inte bidrar till negativa miljö- och hälsoeffekter. Vi väljer varor, kemiska produkter, livsmedel och läkemedel som gör så lite skada på miljö och hälsa som möjligt och vi främjar en hälsosam inom- och utomhusmiljö.

Mål

I hållbarhetsprogrammet finns nedanstående mål och delmål.

MÅL: Våra inom- och utomhusmiljöer ska vara hälsofrämjande och hållbara.

Delmål:

- Utomhusmiljön kring våra fastigheter ska vara hälsofrämjande och den biologiska mångfalden ska öka.
- Nybyggnation ska minst motsvara kriterierna för Miljöbyggnad silver. År 2025 ska de byggmaterial vi använder uppgå till minst 80 procent A- och B-klassade byggmaterial enligt Sunda Hus.

MÅL: Vi ska stärka den sociala hållbarheten och minska den negativa hälso- och miljöpåverkan genom våra upphandlingar.

Delmål:

- Under programperioden ska sociala hållbarhetskrav och mer långtgående miljökrav ställas i prioriterade upphandlingar. Livscykelperspektivet ska guida oss i val av produkter.
- År 2025 ska 100 procent av våra särskilt farliga* kemiska produkter ha utretts med syfte att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ. Vi ska ha bytt ut produkter där det varit möjligt.

* Särskilt farliga kemiska produkter innehåller utfasningsämnen enligt Kemikalieinspektionens PRIO-verktyg och/eller REACH kandidatförteckning.

MÅL: Vi ska främja en hållbar läkemedelskedja som med bibehållen patientnytta bidrar till att minska miljöpåverkan från läkemedel.

Delmål:

- År 2025 ska antal uthämtade antibiotikarecept per år vara högst 250 recept per 1000 invånare, vilket innebär en minskning med 8 procent jämfört med 2019. Rekvirerad antibiotika för slutenvård ska minska i enlighet med Stramas* målsättningar.
- Under programperioden ska förskrivningen av prioriterade miljöbelastande läkemedel minska.
- Vi ska förbättra invånarnas kunskap om hur läkemedel påverkar miljön och hur överblivna läkemedel ska kasseras.
- Vi ska utöka samverkan med länets kommuner och länsstyrelsen om läkemedels miljöpåverkan och rening av läkemedelsrester.

* Det nationella nätverket Samverkan mot antibiotikaresistens.

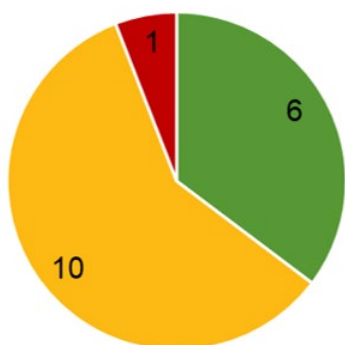
MÅL: Vi ska främja en hållbar livsmedelsproduktion, hälsosamma matvanor och en ökad självförsörjningsgrad.

Delmål:

- Av våra livsmedelsinköp ska år 2025:
  - minst 95 procent av kött, mejeriprodukter och ägg vara producerade i enlighet med krav motsvarande svensk lagstiftning inom djurhållning,
  - minst 50 procent av frukt, bär, grönsaker och potatis vara producerade i enlighet med krav motsvarande svensk lagstiftning inom livsmedelsproduktion,

- minst 95 procent av fisk och skaldjur vara märkt med MSC eller motsvarande för hållbart fiske/fiskodling,
  - 100 procent av kaffe, te, drickchoklad och bananer vara producerade med sociala och etiska krav motsvarande Fairtrade och vara ekologiskt producerade,
  - minst 65 procent av de totala livsmedelsinköpen vara ekologiskt producerade.
- Öka användning av närproducerade livsmedel inom befintliga och kommande livsmedelsavtal samt genom att ta tillvara naturbruksgymnasiernas egenproducerade livsmedel.
  - Vi ska servera måltider som främjar hälsosamma matvanor och minskar klimatpåverkan.

Så här gick det 2022

Vi genomför och följer upp våra mål och delmål med hjälp av aktiviteter och mätetal. Cirkeldiagrammet till vänster visar antal aktiviteter/mätetal enligt följande kategorier:

- Inget resultat/ej påbörjat
- Mätetal/aktivitet uppfyllt
- Mätetal/aktivitet delvis uppfyllt
- Mätetal/aktivitet ej uppfyllt

Nedan redovisas förkortade beskrivningar av aktiviteter och mätetal inom respektive kategori. Ett upphöjt M i slutet betyder att det är ett mätetal. Övriga är aktiviteter.

Läkemedel

Förskriv mindre av de prioriterade miljöbelastande läkemedlen

Inom- och utomhusmiljöer

Använd bra byggmaterial^M

Mer ängsmark

Mer synligt vatten o gröna tak

Vattna med regnvatten

Livsmedel

Svenskt kött, mejeri, ägg^M

Ekologiska livsmedel^M

Klimatpåverkan från livsmedel^M

Implementera kostpolicyn

Använd mindre buteljerat vatten

Upphandling

Kartlägg farliga ämnen i material

Inom- och utomhusmiljöer

I-tree-beräkningar för utomhusmiljöer

Läkemedel

Antibiotikaförskrivning^M

Livsmedel

Svensk frukt/grönt^M

MSC-märkt fisk/skaldjur^M

Fairtrade/ekologiskt kaffe/bananer mm^M

Upphandling

Utreda farliga kemiska produkter^M

I följande avsnitt redovisas mer detaljerad information om vårt arbete inom framgångsfaktorn Vi bidrar till en sund livsmiljö.

Inomhus- och utomhusmiljöer

Delmål: Utomhusmiljön kring våra fastigheter ska vara hälsofrämjande och den biologiska mångfalden ska öka.

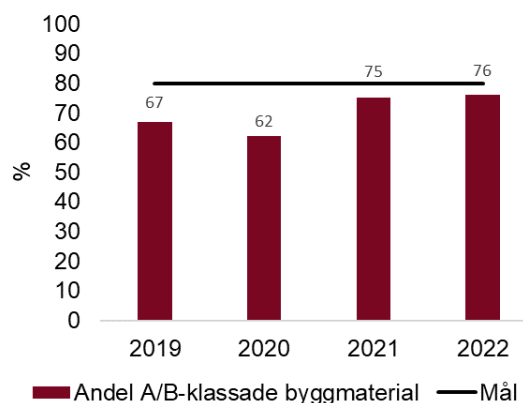
Under året har ängsmarksplantor planterats på Ryhov och Värnamo sjukhusområden. Ängsytorna ska fortsätta att byggas ut under 2023. Under 2023 kommer det även att sättas upp minst ett insektshotell vid varje sjukhusområde, vårdcentrum eller liknande. Ett biotoptak har lagts under 2022 vid bårhuset på Ryhov. Arbete pågår även för att delar av bevattningen av utemiljön ska ske med dagvatten.

Delmål: Nybyggnation ska minst motsvara kriterierna för Miljöbyggnad silver. År 2025 ska de byggmaterial vi använder uppgå till minst 80 procent A- och B-klassade byggmaterial enligt Sunda Hus.

FAKTA - Miljöbyggnad

Miljöbyggnad är en svensk miljöcertifiering för byggnader. Certifiering kan ske i tre klasser:
Brons - Lagkrav eller rekommendationer följs.
Silver - Kräver att bland annat solskyddet, ljudmiljön och ventilationen är bättre än gällande lagkrav.
Guld - Motsvarar en hög nivå som de mest ambitiösa byggnaderna kan satsa på att få.

Inom området byggmaterial fortsätter vi arbeta för att öka andelen byggmaterial med hög miljöklassning (klass A+B enligt Sunda Hus) vid ny- och ombyggnation och vi närmar oss målet (80 procent), se figur 17. Arbetet med att utbilda entreprenörer och projektörer fortsätter under 2023.

Figur 17 Andel (procent) A- och B-klassade byggmaterial enligt Sunda Hus vid ny- och ombyggnation.

Vi arbetar även för att vår nybyggnation minst ska uppfylla Miljöbyggnad silver. I ett projekt i Eksjö arbetar vi särskilt intensivt eftersom kravet finns i upphandlingen. En översyn av kravställningarna i PTS kopplat till krav i Miljöbyggnad pågår. PTS står för Program för teknisk standard och är både ett IT-system och ett nätverk för att utbyta erfarenheter kring vårdbyggandet i Sverige.

Hållbar upphandling

Delmål: Under programperioden ska sociala hållbarhetskrav och mer långtgående miljökrav ställas i prioriterade upphandlingar. Livscykelperspektivet ska guida oss i val av produkter.

Inköp av varor, tjänster och entreprenader står för en betydande del av organisationens kostnader och har därför stor betydelse. Under 2022 fakturerades Region Jönköpings län totalt cirka 9,1 miljarder kronor. De tolv största leverantörerna står för 43 procent av den totala summan och rör kategorierna läkemedel (35 procent), kollektivtrafik (30 procent), vårdtjänster (19 procent) och pensionsavsättningar (15 procent).

All upphandling ska ske affärsmässigt genom konkurrens mellan olika leverantörer för att säkerställa en effektiv användning av resurser. Totalt har Region Jönköpings län cirka 3400 leverantörsavtal med en avtalsperiod på vanligtvis fyra år.

Huvuddelen av organisationens miljö- och klimatpåverkan sker via inköp av varor och tjänster. Genom upphandlingar med olika former av hållbarhetskrav finns därför stora möjligheter att påverka både den egna miljöbelastningen och marknaden i positiv riktning.

FAKTA - Samarbete för hållbar upphandling

Sedan 2010 bedriver Sveriges regioner ett framgångsrikt samarbete inom hållbar upphandling för att använda gemensamma resurser på ett effektivt sätt och offentlig upphandling som ett av de viktigaste verktygen att nå målen i Agenda 2030.

Under 2022 avslutades totalt 238 st upphandlingar. Av dessa var 159 (67 procent) direktupphandlingar, det vill säga en form av upphandling där krav oftast inte är möjligt eller lämpligt att ställa. I resterande 79 upphandlingar ställdes mer långtgående miljökrav i 33 procent, standardiserade miljökrav i 24 procent och sociala/etiska standardkrav enligt uppförandekoden i 46 procent av upphandlingarna.

Sociala/etiska krav och/eller någon form av miljökrav (miljöstandardkrav eller mer långtgående miljökrav) ställdes i 61 procent av de upphandlingar där det är lämpligt att ställa hållbarhetskrav (det vill säga exklusive direktupphandlingar), se figur 18.

Figur 18 Andel upphandlingar (exklusive direktupphandlingar) där någon form av miljö-/sociala/etiska krav ställs. Kraven kan vara antingen av standardkaraktär eller mer långtgående.

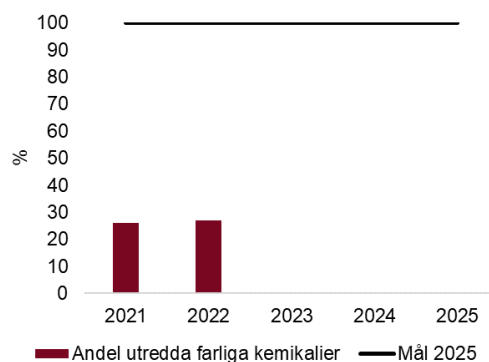
Under året avslutades upphandlingar där det bland annat ställdes avancerade miljökrav om drivmedel för personbilar och transporttjänster inom länet, Svanencertifierat tryckeri för Region Jönköpings läns tidningar, Svanenmärkt kontorspapper, TCO-certifierade bildskärmar och bärbara datorer samt krav som begränsar innehåll av skadliga ämnen i bland annat inkontinensprodukter, andningshjälpmedel, ergonomiska arbetshjälpmedel, datorer, städutrustning och ambulanskläder.

I arbetet med att ställa krav ur ett socialt perspektiv har Region Jönköpings län antagit Uppförandekod för leverantörer (dnr LJ2013/496) som under året tillämpats inom till exempel områdena IT och kommunikation, livsmedel, vårdrelaterad utrustning och hjälpmedel, vårdrelaterade förbrukningsvaror, läkemedel samt medicinteknik.

Delmål: År 2025 ska 100 procent av våra särskilt farliga* kemiska produkter ha utretts med syfte att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ. Vi ska ha bytt ut produkter där det varit möjligt.

* Särskilt farliga kemiska produkter innehåller utfasningsämnen enligt Kemikalieinspektionens PRIO-verktyg och/eller REACH kandidatförteckning.

Region Jönköpings län arbetar systematiskt med att byta ut kemiska produkter till alternativ som är mindre farliga. Under 2022 har Region Jönköpings län minskat antalet särskilt farliga kemiska produkter. 27 procent av de särskilt farliga kemiska produkterna som fortfarande används har under 2022 utretts med syfte att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ, se figur 19. Under 2023 kommer ett stort fokus vara på att utreda de produkter som fortfarande används med förhoppningen att kunna ersätta ännu fler.

Figur 19 Andel utredda särskilt farliga kemiska produkter med syfte att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ.

Läkemedel

Delmål: Under programperioden ska förskrivningen av prioriterade miljöbelastande läkemedel minska.

Arbetet med att begränsa förskrivning av priori-terade miljöbelastande läkemedel sker enligt Region Jönköpings läns förteckning över priori-terade miljöbelastande läkemedel med förslag till åtgärder. Ett exempel på ett prioriterat miljöbelastande ämne är diklofenak som finns i olika smärtstillande preparat. Diklofenak kan påverka njurar och lever hos bland annat fiskar. Störst miljöpåverkan blir det när ämnet används i gel som smörjs på huden. Det beror på att en mycket liten del av ämnet tränger in i huden och resten tvättas bort och kommer ut i vattendragen eftersom reningsverken inte är byggda för att kunna rena läkemedelsrester. Under Region Jönköpings läns hållbarhetsdag 2022 hölls en föreläsning med temat läkemedel och miljö med syfte att öka kunskapen om läkemedels miljöpåverkan och åtgärder för minskad förskrivning.

FAKTA - Läkemedelskommittén

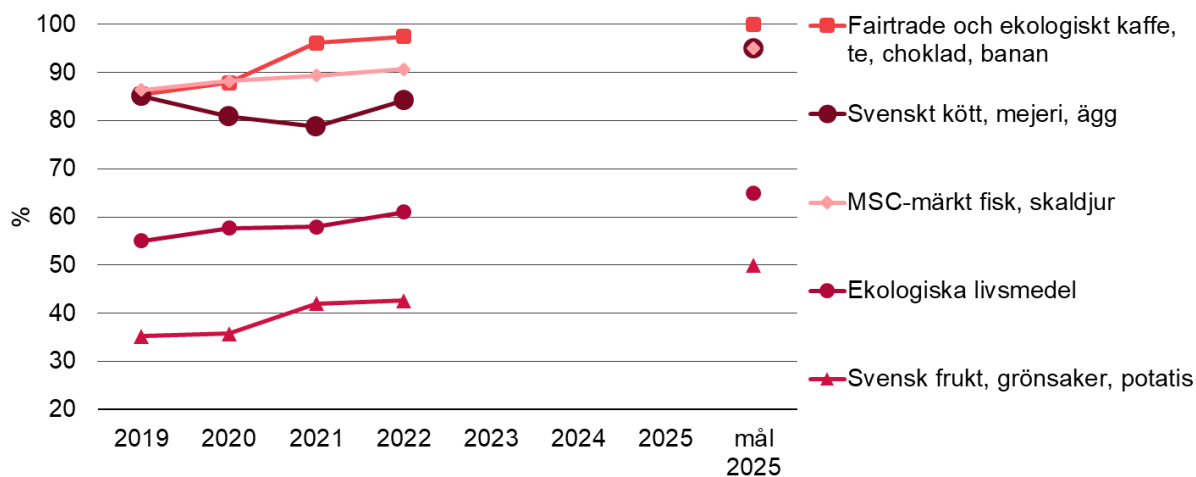
Läkemedelskommittén är ett expertorgan inom läkemedel och läkemedelsterapi som verkar för en rationell, säker och kostnadseffektiv hantering av läkemedel där patientens och samhällets bästa beaktas.

Livsmedel

Delmål: Av våra livsmedelsinköp ska år 2025:

- minst 95 procent av kött, mejeriprodukter och ägg vara producerade i enlighet med krav motsvarande svensk lagstiftning inom djurhållning,
- minst 50 procent av frukt, bär, grönsaker och potatis vara producerade i enlighet med krav motsvarande svensk lagstiftning inom livsmedelsproduktion,
- minst 95 procent av fisk och skaldjur vara märkt med MSC eller motsvarande för hållbart fiske/fiskodling,
- 100 procent av kaffe, te, drickchoklad och bananer vara producerade med sociala och etiska krav motsvarande Fairtrade och vara ekologiskt producerade,
- minst 65 procent av de totala livsmedelsinköpen vara ekologiskt producerade.

En översikt av alla livsmedelsmålen med tillhörande slutmål för 2025 redovisas i figur 20. Delmål finns för respektive år fram till 2025 och för 2022 uppnåddes tre av delmålen (andel svenskproducerad frukt, bär, grönsaker och potatis, Fairtrade/ekologiskt kaffe/te/bananer, MSC-märkt fisk och skaldjur). Delmålen för andel svenskproducerat kött, mejeriprodukter och ägg samt andel ekologiska livsmedel uppnåddes inte. Arbetet med att nå slutmålen för 2025 fortsätter.

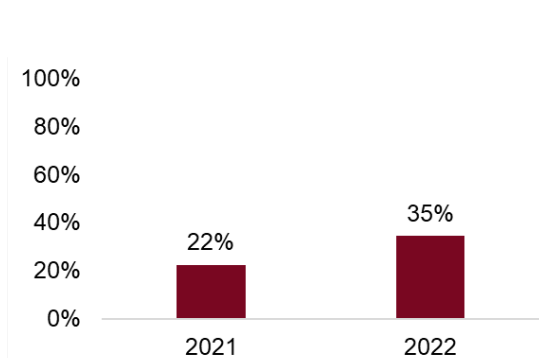

Figur 20 Översikt – delmål inom livsmedelsområdet.

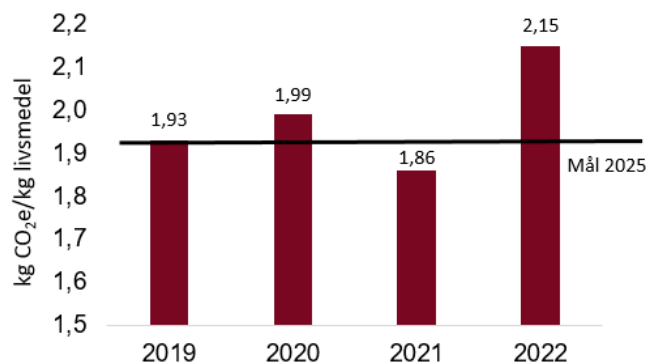
Våra tre centralkök är KRAV-certifierade tillsammans med naturbruksgymnasiet i Tenhult.

Delmål: Vi ska servera måltider som främjar hälsosamma matvanor och minskar klimatpåverkan.

2020 fastställdes en kostpolicy med tillhörande tillämpningsanvisningar med syfte att främja hälsosamma matvanor och en minskad klimatpåverkan. Arbetet pågår med att genomföra aktiviteter och följa upp efterlevnaden. Exempel på aktiviteter är informations- och utbildningsinsatser för olika målgrupper, till exempel invånare, medarbetare, patienter samt restaurangbesökare. Målsättningen är att klimatpåverkan från inköpta livsmedel ska minska under perioden 2019–2025. Klimatpåverkan per kg livsmedel har istället ökat med cirka 11 procent under 2019–2022, se figur 21. Under 2023 kommer en analys av vad det beror på att genomföras. Andelen fika som klassas som hälsofika som beställs via område måltid har ökat till cirka 35 procent under 2022, se figur 22.

Figur 22 Andel hälsofika som beställs via område måltid.

Figur 21 Genomsnittlig klimatpåverkan per kg inköpta livsmedel i Region Jönköpings län.

Gott exempel: Kommunikationskampanj om hantering av överblivna läkemedel

Med syfte att förbättra invånarnas kunskap om läkemedels miljöpåverkan och om hur överblivna läkemedel ska kasseras har en kommunikationskampanj tagits fram och spridits under 2022. Kampanjen bestod av flera olika delar, till exempel inlägg på Instagram och Facebook, artikel i tidningen Nära dig, information på digitala skärmar i väntrum samt information till förskrivare via digitala skärmar i personalrum. Kommunikationskampanjen har även spridits till andra aktörer, till exempel apotek och kommuner och har bland annat använts av Gislaveds kommun, Habo kommun, VA-kontoret i Tranås, Wetterhälsan med flera.

Vi använder våra resurser klokt

Klok resursanvändning innebär att våra verksamheters utveckling inte tar resurser från kommande generationer. Vi använder både naturliga och ekonomiska resurser på ett effektivt och hållbart sätt.

Mål

I hållbarhetsprogrammet finns nedanstående mål och delmål.

MÅL: Vi ska öka andelen cirkulära materialflöden, avfallsmängden ska minska och återvinningen ska öka.

Delmål:

- Hållbar användning av förbrukningsmaterial: År 2025 ska klimatpåverkan från prioriterade förbrukningsartiklar minska med minst 15 procent jämfört med 2019. De prioriterade förbrukningsartiklarna listas i vår handbok för klokare materialval.
- Vid flytt eller nyetableringar ska en så stor andel som möjligt av inredningen vara återanvänd.
- Vårt matsvinn ska minska med minst 30 procent till 2025 jämfört med 2020.
- År 2025 ska allt matavfall sorteras ut, med syfte att främja produktion av biogas och biogödsel.

MÅL: Vår kapitalförvaltning ska vara socialt hållbar och bidra till minskat fossilberoende.

Delmål:

- Den relativa klimatbelastningen från vår kapitalförvaltning ska minska jämfört med år 2019 och klimatbelastningen ska vara lägre än för jämförbara index. Målet omfattar aktieinnehav och mäts i ton koldioxidekvivalenter/mnkr av portföljens innehavs totala omsättning.

Så här gick det 2022

Vi genomför och följer upp våra mål och delmål med hjälp av aktiviteter och mätetal. Cirkeldiagrammet till vänster visar antal aktiviteter/mätetal enligt följande kategorier:

- Inget resultat/ej påbörjat
- Mätetal/aktivitet uppfyllt
- Mätetal/aktivitet delvis uppfyllt
- Mätetal/aktivitet ej uppfyllt

Nedan redovisas förkortade beskrivningar av aktiviteter och mätetal inom respektive kategori. Ett upphöjt M i slutet betyder att det är ett mätetal. Övriga är aktiviteter.

Cirkulära materialflöden

Välj mer miljösmarta förbrukningsmaterial

Avfall

Matsvinn från restauranger^M

Avfall

Matsvinn från patientportioner^M

Kapitalförvaltning

Klimatpåverkan från kapitalförvaltning^M

I följande avsnitt redovisas mer detaljerad information om vårt arbete inom framgångsfaktorn Vi använder våra resurser klokt.

Förbrukningsartiklar

Delmål: Hållbar användning av förbrukningsmaterial: År 2025 ska klimatpåverkan från prioriterade förbrukningsartiklar minska med minst 15 procent jämfört med 2019. De prioriterade förbruknings-artiklarna listas i vår handbok för klokare materialval.

Användning av förbrukningsmaterial ger effekt på klimat och ekonomi. I vår handbok för klokare materialval ges, för ett antal prioriterade förbrukningsartiklar, vägledning för att minska onödig användning, byta engångs- till flergångsprodukter, gå över från fossila till återvunna och förnybara material samt öka materialåtervinningen av restprodukter.

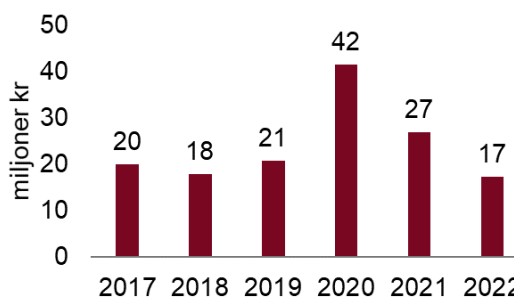
Under 2022 har en beräkningsmetod för uppföljning av klimatpåverkan från inköp av våra prioriterade förbrukningsartiklar utvecklats. Detta mätetal kommer att börja användas i olika delar av organisationen under 2023.

Cirkulär ekonomi

Delmål: Vid flytt eller nyetableringar ska en så stor andel som möjligt av inredningen vara återanvänd.

FAKTA – cirkulär ekonomi

En cirkulär ekonomi är motsatsen till den traditionella, linjära ekonomin. Istället för att tillverka, köpa, använda och sedan slänga sakerna, utnyttjas allt som tillverkats så länge det går. När sakerna är förbrukade återanvänds och återvinns så mycket som möjligt om och om igen – allt för att tära mindre på jordens resurser och minska mängden avfall.

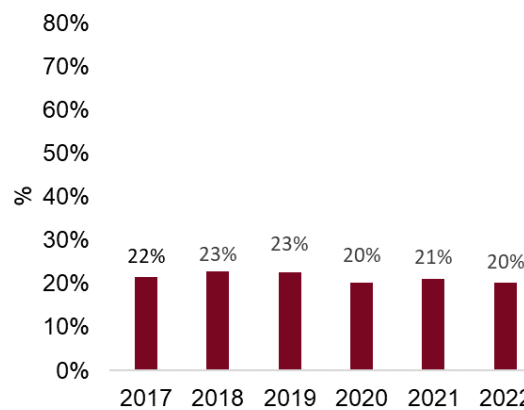

Figur 23 Inköp av nya möbler/inredning i Region Jönköpings län.

Genom att samordna och öka tillgängligheten på begagnade möbler i Region Jönköpings län bidrar möbelförrådet till att färre nya möbler köps in, se figur 23. Under de två senaste åren har cirka 1230 respektive 1150 möbler återanvänts vilket bedöms innebära en besparing på cirka 4 respektive 3,4 miljoner kronor.

Andra exempel på åtgärder för att främja cirkulär ekonomi är att IT-centrum under lång tid sett till att utbytt, men fungerande IT-utrustning, återanvänds eller återvinns. Ett samarbete finns också med biståndsorganisationen Human Bridge, som förmedlar materialbistånd till sjukhus runt om i världen.

På länets tre sjukhus görs ett aktivt arbete med att styra innehållet i vårdenheternas läkemedelsförråd genom så kallad läkemedelsservice. Förråden är anpassade efter vårdenhetens specialitet och innehåller de läkemedel som används ofta på enheten. Det gör att läkemedel som används sällan undviks och att vi minimerar mängden läkemedel som kasseras på grund av att de passerat utgångsdatum. Det finns också ett elektroniskt söksystem för att

Figur 24 Andel av den totala mängden avfall som materialåtervinns.

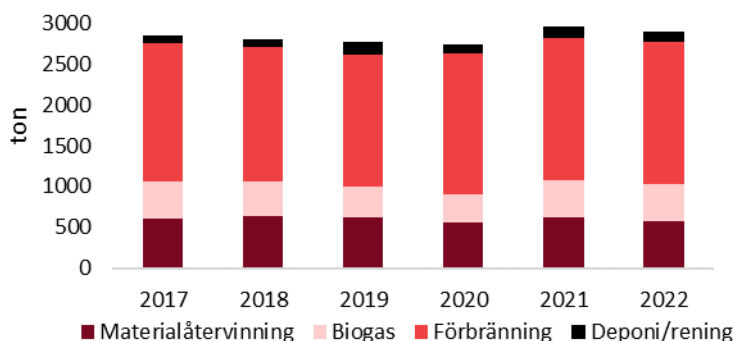

lokalisera läkemedel som inte finns i det egna förrådet men som finns att tillgå på sjukhuset i övrigt.

I figur 24 redovisas hur stor andel av den totala avfallsmängden som materialåtervinns. Under 2023 kommer ett projekt startas med syfte att öka materialåtervinningen.

Avfall

Inom Region Jönköpings län uppkom cirka 2 900 ton avfall under året. Tio procent av detta var så kallat farligt avfall, till exempel smittförande avfall, amalgam, läkemedelsavfall, kemiska produkter, oljor, elektronik, ljuskällor och batterier. I figur 25 redovisas totala avfallsmängder och hur avfallet tas omhand.

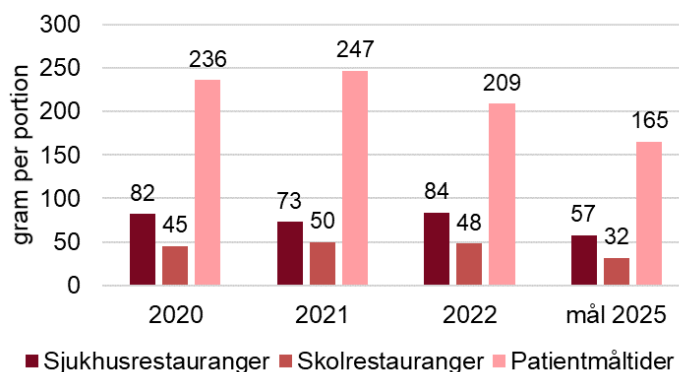

Figur 25 Total mängd avfall (inklusive farligt avfall) samt omhändertagande.

Delmål: Vårt matsvinn ska minska med minst 30 procent till 2025 jämfört med 2020.

En patientportion är cirka 450 gram medan en portion i sjukhusrestaurangerna är cirka 675–700 gram. I figur 26 visas matsvinnet uttryckt i gram per portion. Förändringen 2022 jämfört med basår 2020 var:

Sjukhusrestauranger: +2 procent
Skolrestauranger: +7 procent
Patientmåltider: -11 procent

Figur 26 Matsvinn från restauranger på sjukhus och skolor (naturbruks-gymnasier och folkhögskolor) samt från servering av mat till patienter på sjukhusavdelningar. Matsvinn inkluderar produktionssvinn, beställnings-/serveringssvinn och tallrikssvinn.

Matsvinnet från patientmåltider har minskat bland annat tack vare en samverkan mellan sjukhusen i Eksjö och Värnamo som inleddes 2020.

Samverkan innebär att man erbjuder

en fast 15-rättersmeny med enportionslådor som har längre hållbarhet. Maten tillagas från grunden med högkvalitativa råvaror och hållbarheten förlängs med en pastöriseringsmetod som gör att maten kan tillverkas mot lager istället för mot osäkra prognoser. Övergången till en fast 15-rättersmeny har minskat matsvinnet genom att underlätta för patienten att hitta mat som hen tycker om och problemet med överbeställningar har minskat. Detta system kommer att införas även på Länssjukhuset Ryhov i Jönköping i slutet av 2023 och matsvinnet från patientportioner beräknas därmed kunna minska ytterligare.

Matsvinnet från sjukhus- och skolrestaurangerna har däremot ökat jämfört med basåret och ytterligare förbättringsarbete behövs därför under 2023. Ett exempel på en åtgärd som genomförts under 2022 visas som gott exempel på nästa sida.

Delmål: År 2025 ska allt matavfall sorteras ut, med syfte att främja produktion av biogas och biogödsel.

Arbete pågår för att införa matavfallsinsamling i hela Region Jönköpings län under 2023.

Delmål: Ambitionen är att våra investeringar under perioden 2015-2025 ska finansieras med egna, och inte lånade medel.

Egenfinansieringsgrad för investeringar mäts genom att verksamhetens resultat tillsammans med avskrivningar, divideras med nettoinvesteringen det aktuella året. Målet om egenfinansiering av investeringar förutsätter alltså ett överskott på verksamhetens resultat tillsammans med avskrivningar som täcker årets investeringar. För perioden 2015-2022 uppgår egenfinansieringsgraden till 138 procent. De investeringar som avser köp av tåg, som tidigare leasats, samt byggnation av tågdepå hanteras dock utanför målet om egenfinansiering.

Gott exempel: Matsvinnsvvecka i våra restauranger

Under devisen ”Ta så mycket du vill, släng så lite du kan!” uppmärksammades mat som slängs i onödan genom en matsvinnsvvecka i sjukhusens restauranger. Matsvinnsvveckan genomfördes dels i september, dels i samband med Region Jönköpings läns hållbarhetsdag i november. Mängden matsvinn från avdelningar, restauranger och kök mäts regelbundet och genom matsvinnsvveckan gjordes en särskild informationsinsats i våra restauranger.

Ett kommunikationsmaterial togs fram i form av affischer och olika bordspratere som innehöll många tips om vad du kan göra för att spara på miljön och plånboken. På bordspratarna kommunicerades även språket ”Svinniska” som exempelvis #bäst-före-snooza [*'bästföre-snoozah*] - att förlänga hållbarheten genom att titta, lukta och smaka sig fram. Restaurangbesökarna kunde också delta i ett matsvinnsvvequiz med chans att vinna en matlåda.

***Ta så mycket du vill,
släng så lite du kan!***

NATIONELLA JÄMFÖRELSE

Olika nationella jämförelser görs med syfte att jämföra information om kvalitet, resultat och kostnader inom områden som regioner ansvarar för. Jämförelser stimulerar till att lära av varandra, förbättra kvaliteten och effektivisera verksamheten.

I november 2022 publicerades den senaste rapporten från Sveriges kommuner och regioner kring miljöarbetet i Sveriges regioner. Rapporten jämför sex områden, som baseras på utfallet för 2021. Det här är Region Jönköpings läns placering bland landets 21 regioner. Värdet inom parentes anger förra årets placering:

- Energianvändning per lokalyta, plats 1 (4)
- Ekologiska livsmedel, mätt som ekonomiskt värde, plats 1 (1)
- Medicinska gasers klimatpåverkan, plats 2 (2)
- Antibiotikaföreskrivning, plats 5 (6)
- Avfallshantering, plats 11 (6)
- Förnybara drivmedel i kollektivtrafiken, plats 17 (18)

Om samtliga sex indikatorer vägs samman kommer Region Jönköpings län liksom föregående år på första plats, vilket vi är stolta över.

När det gäller social och ekonomisk hållbarhet redovisas bland annat dessa indikatorer:

- Soliditet (eget kapital minus pensionsskuld för pensionsförmåner intjänade före 1998 inklusive löneskatt, dividerat med totala tillgångar), plats 1 (1)
- Strukturjusterad hälso- och sjukvårdskostnad, kr/invånare (kostnadsnivån för hälso- och sjukvård sedan hänsyn tagits till kostnadspåverkande faktorer som regionen inte kan påverka bland annat befolkningens ålderssammansättning m.m.), plats 10 (7)
- 81 procent av kvinnorna och 83 procent av männen i Jönköpings län är nöjda eller mycket nöjda med helhetsintrycket av sin vårdcentral efter ett läkarbesök, visar nationella patientenkäten primärvård. Samlat resultat 82 procent, plats 2 (avser en mellanårsmätning med tio regioner och är därför inte jämförbar med 2021 års mätning då placeringen blev 5).
- 77 procent av både kvinnor och män i Jönköpings län har stort eller mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet, enligt hälso- och sjukvårdsbarometern, plats 1 (2)
- 66 procent av kvinnorna och 74 procent av männen i Jönköpings län uppfattar att vården ges på lika villkor, enligt hälso- och sjukvårdsbarometern. Samlat resultat 71 procent, plats 2 (1).
- Regionernas arbete med att göra sin verksamhet, lokaler och information tillgänglig för personer med funktionsnedsättning, 37/54 poäng i årlig uppföljning av Myndigheten för delaktighet.
- Andel heltidsarbetande månadsavlönade, enligt SKR:s personalstatistik, plats 20 (20)

Som framgår ovan ligger Region Jönköpings län i framkant inom många av de nationella jämförelser som görs även inom social och ekonomisk hållbarhet.

GRI²-INDEX

Denna hållbarhetsredovisning är en del av (bilaga) Region Jönköpings läns årsredovisning för år 2022. Hållbarhetsredovisningen är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiative Standards. För samtliga upplysningar där uppgift ska lämnas fördelat per region, har vi gjort avsteg eftersom Region Jönköpings län enbart verkar i ett län. Nedan redovisas en översikt av var information om de olika upplysningarna enligt GRI finns. I de fall hänvisning görs till årsredovisningen föregås sidangivelsen av ett Å.

Användning av GRI Standards	Region Jönköpings län har rapporterat i enlighet med GRI Standards för perioden 1 januari 2022 - 31 december 2022.
GRI 1	GRI 1: Foundation (2021) har följts.
Tillgänglig sektorspecifik standard	Tillgänglig sektorspecifik standard för Region Jönköpings läns verksamhet saknas.

Upp-lysning	Beskrivning	Sida	Avsteg/kommentar
GRI 2: GENERELLA UPPLYSNINGAR (2021)			
Organisationen och dess rapporteringsmetoder			
2-1	Information om organisationen		Region Jönköping län, svensk offentlig verksamhet med huvudkontor i Jönköping
2-2	Enheter som ingår i organisationens hållbarhetsrapport	6	
2-3	Rapporteringsperiod, rapporteringscykel och kontaktperson	35	Kontaktperson: Maria Cannerborg, miljöchef, maria.cannerborg@rjl.se
2-4	Korrigerig av information	18	Korrigeringar har skett för klimatbokslutet, se fotnot på sid 18.
2-5	Extern granskning/verifiering		Hållbarhetsredovisningen har inte varit föremål för extern granskning.
Verksamhet och medarbetare			
2-6	Aktiviteter, värdekedja och andra affärsrelationer	26-27 Å126-131	Inga väsentliga förändringar sedan föregående redovisning.
2-7	Anställda	12-13 Å86-96	
2-8	Arbetare som inte är anställda		Avsteg. Systemstöd för att summera på en aggregerad nivå saknas.
Styrning			
2-9	Styrningsstruktur och sammansättning	5-6 Å132-133	Regionfullmäktiges medlemmar finns här: https://rjl.tromanpublik.se/ . De väljs genom allmänna demokratiska val vart fjärde år. Avsteg: Ledamöters ordinarie arbeten eller bisysslor saknas. Uppgift om intressentrepresentation bedöms ej var relevant, då alla ledamöter väljs genom demokratiska val.
2-10	Nominering och val av högsta styrande organ		Nominering sker i de olika partierna inför valen.
2-11	Ordförande för det högsta styrelseorganet		Ordförande i regionfullmäktige har inte har någon ledande befattning i övrigt i organisationen.
2-12	Det högsta styrelseorganets roll i att övervaka hanteringen av påverkan	5-6	Se även https://rjl.se/Demokrati/politisk-organisation/arbetsordning-och-reglementen-for-politiska-organ/

² GRI (Global Reporting Initiative) är en icke vinstdrivande organisation som tillhandahåller ett ramverk för hållbarhetsredovisning för företag och andra organisationer.

Upplysning	Beskrivning	Sida	Avsteg/kommentar
2-13	Delegering av ansvar för att hantera påverkan	5-6	
2-14	Det högsta styrelseorganets roll i hållbarhetsrapportering	5-6	
2-15	Intressekonflikter		Jäv regleras i Kommunallagen.
2-16	Kommunikation av kritiska problem		Inga kritiska problem har identifierats under 2022. Eventuella framtida sådana rapporteras till regiondirektör och regionstyrelse.
2-17	Det högsta styrelseorganets kollektiva kunskap		En årlig hållbarhetsdag arrangeras dit även politiker bjuds in.
2-18	Utvärdering av det högsta styrelseorganets prestationer		Görs via internkontroll och i vissa fall anlitas externa revisorer. Under 2022 har revision utförts av KPMG men rapport har ännu inte erhållits.
2-19	Ersättningspolicy		Regleras i Arvodesregler för förtroendevalda i Region Jönköpings län, Mandatperioden 2019-2022, RJL 2018/12888
2-20	Process för att fastslå ersättning		Se ovan.
2-21	Årlig total ersättningsandel		Regleras i Arvodesregler för förtroendevalda i Region Jönköpings län, Mandatperioden 2019-2022, RJL 2018/12888
Strategi, policyer och praxis			
2-22	Uttalande om strategi för hållbar utveckling	Å5-6	
2-23	Policyåtaganden	5-6, 8	Försiktighetsprincipen tillämpas generellt, ingår i svensk miljölagstiftning.
2-24	Implementering av policyer		Implementering sker via hållbarhetsprogram 2021-2025 och övrigt hållbarhetsarbete som bedrivs i Region Jönköpings län.
2-25	Processer för att åtgärda negativ påverkan	5-7	Särskilda rutiner finns för att göra riskanalyser gällande betydande miljöaspekter samt att rapportera avsteg från rutiner, bristande lagefterlevnad och förbättringsförslag.
2-26	Mekanismer för att söka råd och väcka oro	5-6	Visselblåsarfunktion finns från januari 2022.
2-27	Lagefterlevnad		Inga betydande fall av bristande lagefterlevnad under rapportperioden.
2-28	Medlemskap i organisationer	5-6	
Intressentengagemang			
2-29	Förhållningssätt till intressentengagemang	6-8	
2-30	Kollektivavtal		100 procent omfattas av kollektivavtal.
GRI 3: UPPLYSNINGAR OM VÄSENTLIGA FRÅGOR (2021)			
3-1	Process för att fastslå väsentliga frågor	6-8	
3-2	Lista över väsentliga frågor	7-8	
3-3	Styrning av väsentliga frågor	5-6	Se även hållbarhetsredovisningen i övrigt.
GRI 201: EKONOMISKT RESULTAT (2016)			
201-1	Intäkter, kostnader och resultat	Å138-148	
201-3	Pensionsåtaganden		Andel av lön som avsätts av arbetsgivare: 12,72 procent (2022)
GRI 301: MATERIAL (2016)			
301-1	Materialanvändning	-	Data är inte tillgänglig. Mätetal som rör förbrukningsmaterial inom vården är under utveckling.
GRI 302: ENERGI (2016)			
302-1	Energianvändning inom organisationen	20-21	
302-3	Energieffektivitet	20-21	
GRI 305: UTSLÄPP (2016)			
305-1	Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1)	18-20	
305-2	Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2)	18-20	
305-3	Andra indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3)	18-20	

Upp-lysning	Beskrivning	Sida	Avsteg/kommentar
GRI 306: AVFALL (2020)			
306-2	Avfall	32	
GRI 308: LEVERANTÖRSBEDÖMNING AVSEENDE MILJÖFÖRHÅLLANDEN (2016)			
308-1	Nya leverantörer som screenas utifrån miljökriterier	26-27	
GRI 401: ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDEN (2016)			
401-1	Nyrekrytering och personalomsättning	Å87-89	
GRI 403: HÄLSA OCH SÄKERHET (2018)			
403-1	Ledningssystem för arbetsmiljö	Å87-95	
403-2	Identifiering och utredning av risker i arbetsmiljön.	Å87-95	
403-3	Arbetsrelaterad hälsovård	Å87-95	
403-4	Involvering, konsultation och kommunikation med arbetstagare avseende arbetsmiljö	Å87-95	
403-5	Utbildning för arbetstagarna inom hälsa och säkerhet	Å87-95	
403-6	Främjande av arbetstagarnas hälsa	Å87-95	
403-7	Förebyggande åtgärder inom arbetsmiljö direkt kopplat till affärsrelationer	26-27	Sociala/etiska krav ställs i relevanta upphandlingar.
403-8	Arbetstagare som omfattas av ett ledningssystem för arbetsmiljö		Alla medarbetare omfattas i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.
GRI 405: MÅNGFALD OCH JÄMSTÄLLDHET (2016)			
405-1	Mångfald bland ledning och anställda	12	Avsteg: för 2022 har vi valt att inte redovisa anställda uppdelat på personalgrupp.
405-2	Löneskillnader mellan kvinnor och män		Enligt lagkrav genomförs en årlig lönekartläggning. Inga osakliga skillnader i lön mellan män och kvinnor har identifierats.
GRI 406: ICKE-DISKRIMINERING (2016)			
406-1	Antal incidenter avseende diskriminering och vidtagna åtgärder		Avsteg: Utveckling av medarbetarenkäten pågår. I det arbetet utreds vilka möjligheter som finns att följa upp antal konstaterade incidenter på en aggregerad nivå.
GRI 414: LEVERANTÖRSBEDÖMNING AVSEENDE SOCIALA FÖRHÅLLANDEN (2016)			
414-1	Nya leverantörer som screenas utifrån sociala/etiska kriterier	26-27	

För ett bra liv i en attraktiv region.